

MIHO DEBELJUH

**RUKOPISI I OSTALA POVIJESNA GRAĐA
U NAUČNOJ BIBLIOTECI U PULI**

II dio

Poštujući određeni kontinuitet u rasporedu rukopisne građe, koja je bila već davno ranije razvrstana i sređena na jednom posebnom mjestu u našoj Biblioteci, u ovom nastavku posvetili smo našu pažnju novim zbirka pisama, koje pripadaju bogatoj prepisci raznih ličnosti iz Istre, Italije i drugih krajeva s T. Lucianijem. Želimo ukazati na činjenicu, što smo već i ranije istakli u prethodnom broju Vjesnika, da je naša namjera bila i ostala da se prvenstveno, u što sažetijem obliku, prikažu najbitniji elementi veoma opširnih sadržaja ove materije. Daleko smo od bilo kakve pretenzije da smo tu građu prezentirali najbolje, ali ostajemo u ličnom uvjerenju da smo na ovaj način olakšali posao naučnim radnicima i drugim korisnicima naših bibliotečnih usluga u traganju za podacima kojima se služe u svom stvaralačkom radu na raznim područjima ljudske znanosti.

Pretežni dio naše rukopisne građe nastao je u drugoj polovici prošloga stoljeća, kao i ova cjelina, čiji pregled donosimo na ovim stranicama. Napomenuli smo davno poznate činjenice, koje su mnogi autori istakli u svojim djelima, odnosno specifičnu političku ulogu mnogih talijanskih ličnosti iz Istre, Slovenskog primorja, Veneta i drugih pokrajina, koje su duže vremena pripadale Austro-Ugarskoj Monarhiji.

Do vanredno jakog zamaha političke i nacionalne aktivnosti dolazi u susjednoj Italiji nakon njezina ujedinjenja šezdesetih godina prošloga stoljeća, što se jasno odrazilo i na gore navedene oblasti s druge strane granice.

U središtu svih političkih zbivanja, koja su se odnosila i na tadašnju širu Istru s Kvarnerskim otocima, nalazio se i Tomaso Luciano. Nakon svog tajnog odlaska iz Istre god. 1861. Luciani je boravio u Torinu, gdje je započelo i najvažnije i najaktivnije razdoblje u njegovom životu. Tamo se pridružio venetskim emigrantima A. Coizu i P. Valussiju, s kojima je započeo dugogodišnju suradnju u Odboru talijanskih emigranata, ulažući najveće napore za političke probleme koji su se, u prvom redu, protezali na pitanje o budućoj političko-teritorijalnoj pripadnosti Istre. Luciani posvećuje posebnu pažnju napisima o istarskim problemima i

br. 2 A.A. — T.L.

Brescia, 22. studenog 1865.

A. ima drugačije mišljenje od L. u pogledu Done Pije, portugalske kraljice. Nada se da je u ovom trenutku Venecija predmet diplomatskih rasprava te mu se čini da Pruska koketira s Francuskom i da bi uskoro moglo doći do pritiska na Austriju. Vjeruje da se kraljevska kuća neće javno izjasniti o tom predmetu.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 24. studenog 1865.

Sv. II

br. 2 Amato Amati-T. Luciani

Milano, 26. lipnja 1864.

O Combijevom djelu Amati daje svoj pozitivan sud i smatra da bi u njegovom kazalu bilo potrebno istaći Marmocchija, Balbija, Fabrija Schmidla i druge autore. A. skreće pažnju da treba cenzurirati ona djela koja govore o Italiji, a izostavljaju talijansku istočnu granicu — Istru.

br. 2 A.A. — T. L.

Milano, 1. travnja 1866.

A. traži od L. da mu dostavi detaljne podatke o »prirodnim« granicama Istre.

br. 3 A.A. — T.L.

Milano, 14. sipnja 1866.

A. spominje L. dekret od 29. travnja 1806 (Bollettino delle leggi del Regno d'Italia) u kojem je Istra proglašena dijelom talijanskoga teritorija s Koprom kao glavnim gradom.

br. 4 A.A. — T. L.

20. lipnja 1866.

A. želi saznati da li su se tršćanske novine okomile na njega i na Istituto Lombardo. Ujedno najavljuje mogućnost skorog objavljivanja svoga rada — uz Lucianijevo odobrenje.

br. 5 A.A. — T.L.

24. lipnja 1866.

br. 6 A.A. — T.L.

Milano, 28. travnja 1867.

A. moli L. da mu uputi svoje koncepcije i primjedbe o njegovim člancima (Grado, Istra). A. smatra da je unutarinja politika u opasnosti pa vjeruje da se samo ratom može riješiti to pitanje. Na drugoj stranici pisma nalazi se i poruka F. Vallardija Luc.

Sv. II

br. 7 A.A. — T.L. Milano, 8. kolovoza 1867.

A. upućuje L. primjerak otisnutog istarskog grba, koji je izmijenjen prema njegovim primjedbama.

br. 8 A.A. — T.L. Milano, 23. kolovoza 1867.

A. javlja L. da je dovršio tiskanje brošure o Istri. U istom pismu stoji i poruka F. Valardija koji traži mogućnost kako bi se djelo rasprodalo na području Istre.

br. 9—11 A.V. — T. L.

(Milano 26. XII 1867, 4. veljače 1869, 28. ožujka 1869).

br. 12 A.A. — T.L. 8. pro. 1869.

A. moli L. da izvrši pregled njegova članka o Rovinju i žali što je propustio da to učini i s drugim napisima o istarskim mjestima.

br. 13 A.A. — T.L. Bergamo, 19. prosinca 1873.

A upućuje čestitke L. za priznanje koje mu je dodijelio kralj.

br. 14 A.A. — T.L. Cagliari, 21. lipnja 1879.

U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 28. lipnja, 29. lipnja 1864. kao i njegove opaske o pojedinim gledištima na slavenski narod u Istri i na drugim područjima od 23. ožujka 1866. Tu se još nalaze koncept L. pisma od 5. travnja 1866. Amatiju, kopija L. pisma državnom ministru — grofu Nigra, koncept Vallardijeva pisma Luc. od 25. i 27. siječnja 1867, i koncept Luc. pisma od 21. prosinca 1873.

Sv. III

br. 1—2 Antonio Barsan-T. Luciani (Pula, 19. studenoga 1868,
19. studenoga 1868).

br. 3 (Pula, 16. travnja 1873.)

B. moli L. da provjeri da li obitelj Dalla Zonca iz Vodnjana potječe iz visokog venecijanskog plemstva. Raduje ga što je Luc. prihvatio ponudu Porečkog sabora da pretraži arhivske dokumente, koji se odnose na dominaciju Venecije u Istri.

br. 4 A.B. — T.L. Pula, 1. travnja 1879.

B. moli L. da se zauzme za Zamboni Antonija iz Venecije, kapetana koji je vojevao 1848. i 1849, a danas se nalazi u teškom materijalnom stanju u Puli.

br. 5 A.B. — T.L. Pula, 9. veljače 1883.

B. upućuje L. A. Pozzatiya, kojeg je, s još četvoricom, otpustio austrijski komesar u Puli.

br. 6 A.B. — T.L. Pula, 4. ožujka 1883.

B. moli L. da se zauzme za G. Ivanoffa, tehničara iz Pule, koji je nedavno otpušten.

U prilogu: Koncept L. pisma od 8. travnja 1879.

Sv. IV

br. 1—2 Gian Battista Barsan — T. Luciani (Pula, 2. studenog 1857,
29. srpnja 1859).

br. 3 G.B.B. — T.L. Pula, 19. listopada 1858.

B. javlja L. da je vidio Kandlera i smatra da u dodacima njegovih objavljenih napisa ima netačnosti. Vjeruje da će uskoro dovršiti svoju historijsku dramu i ne zna da li će riješiti uskoro svoj lični problem.

br. 4 G.B.B. — T.L. Pula, 18. prosinca 1858.

B. bi rado vodio »Stankovićevu« biblioteku u Rovinju da bi sebi osigurao opstanak. Javlja L. da su u toku radovi na antičkom teatru.

br. 5 G.B.B. — T.L. (Trst?)

B. moli da ga L. potpomogne u traženju posla jer se nalazi sa svojom porodicom u pravoj bijedi.

br. 6 G.B.B. — T.L. Trst, 6. listopada 1868.

br. 7 G.B.B. — T.L. Trst, 5. listopada 1871.

B. javlja L. da je štampao jedan dio svog »Misogalla« novcem dobrovoljnih priloga pojedinaca.

br. 8 G.B.B. — T.L. Trst, 25. rujna 1873.

B. se ljuti na Talijane što nisu prihvatili njegovu ponudu i boji se da se još uvijek osjećaju Francuzima. Sumnja na slobodu štampe u Italiji i eventualnu zabranu na rasprodaju knjige.

br. 9 G.B.B. — T.L. Trst, listopada 1868.

B. moli L. da mu pronađe kupca za četiri akvarela (rad slikara Gatterija).

br. 10 G.B.B. — T.L. Trst, 30. prosinca 1887.

br. 11 „ „ Trst, 3. ožujka 1891.

B. izražava svoje žaljenje što njegov rukopis rovinjskog rječnika, ponuđen mnogim institucijama u Evropi, nije ni u samom Rovinju dobio više od tri potpisa za pristanak tiskanja, iako su neki njemački filolozi izrazili svoje pozitivno mišljenje o tom radu.

br. 12 G.B.B. — T.L. Trst, 24. ožujka 1891.

B. daje na znanje L. da se, pored frivolnih materija i stihova bavio i političkim pitanjima u borbi protiv hrvatstva, potičući Istrane napisima u listovima pod raznim pseudonimima. B. se žali na tri reakcionarna lista u Puli koji, su prema njegovu sudu, prava sramota za Istru.

br. 13 G.B.B. — T.L. Trst, 2. srpnja 1891.

br. 14 G.B.B. — T.L. Trst, 9. veljače 1893.

Sv. V

br. 1 Luigi Barsan-T. Luciani Rovinj, 20. prosinca 1858.

B. javlja L. da će izlaziti u Rovinju »L'Istrian« kada Coana iz Venecije preuzme svoju tipografiju.

br. 2 L.B. — T.L. Rovinj, 20. siječnja 1865.

B. dostavlja popis glavnih publikacija tiskanih u tipografiji Ant. Coane u Rovinju.

br. 3—6 Luigi Barsan-T.L. (Rovinj, 18. travnja 1867, 14. lipnja 1867, 1. srpnja 1867, i 21. kolovoza 1867.)

br. 7 L.B. — T.L. Rovinj, 30. listopada 1867.

B. izvješćuje L. o uskraćivanju daljnje financijske pomoći Giovanniju i Domenicu Ferra od strane Rovinja. U prilogu: dva pisma G. Farre iz listop. 1867.

br. 8 L.B. — T.L. Rovinj, 17. ožujka 1868.

B. govori o ekonomsskoj i političkoj situaciji u Rovinju. Posebno ističe stanje u Pedagoškoj školi zbog lošeg pohađanja nastave.

br. 9 L.B. — T.L. Rovinj, 19. prosinca 1868.

B. piše L. da je Serraschin pronašao nove natpise i stare predmete u okolici Rovinja. O njima će isključivo voditi računa općina i bit će obaviješten služb. konzervator Kandler.

br. 10 L.B. — T.L. Rovinj, 20. prosinca 1868.

br. 11 „ „ Rovinj, 6. listopada 1868.

B. je izvijestio L. da je skrenuo pažnju Dr Schivardiju na toplice Sv. Stjepana i Monfalcona (Tržič) kako bi ih ovaj unio u svoj eventualni novi vodič. B. se lično uvjerio u Abanu o potpunog neinformiranosti njihove braće s one strane granice o novostima u Istri.

br. 12 L.B. — T.L. Rovinj, 10. rujna 1871.

br. 13 L.B. — T.L. Rovinj, 8. studeni 1873.

B. javlja L. da je plan i nacrt o željezničkoj pruzi iz Kanfanara za Rovinj u završnoj fazi.

br. 14 L.B. — T.L. Rovinj, 9. lipnja 1876.

B. daje na znanje L. da svećenik Ant. Sponza nije pristao da se dadu bilo kakva objašnjenja o rovinjskom dijalektu u časopisu »Archivio Veneto«. Sponza je preveo Boccaccijevu novelu na zahtjev nekih pojedinaca, ali je izričito zabranio da se spominje njegovo ime. Ujedno je predao sve pjesme i poslovice (na rovinjskom dijalektu) prof. Ivi iz Kopra.

br. 15 L.B. — T.L. Rovinj, 19. rujna 1876.

B. govori o kamenim pločama pronađenim u Karojbi te spominje još jedan natpis iz Veštra. Na zahtjev Defranceschija, uputit će prijepise latinskih tekstova u Porečki sabor, a odatle će biti upućeni Mommsenu.

- br. 16 L.B. — T.L. Rovinj, 26. siječnja 1877.
B. iznosi podatke o pronađenoj ploči iz bijelog mramora s grčkim tekstom, o čemu je obaviješten Kunz iz Trsta. (U pismu se nalazi i kopija teksta kao i lik koji je predstavljen na ploči).
- br. 17—19, Luigi Barsan-T.L. (Rovinj, 16. travnja 1883,
30. listopada 1883, 1. prosinca 1883).
- br. 20 L.B. — T.L. Rovinj, 23. veljače 1884.
B. se opravdava pred L. što ne može učiniti više za zajedničku stvar. Svakodnevni rad ga u tome sprečava u njegovu liječničkom pozivu koji obavlja već 46 godina.
- br. 21 L.B. — T.L. Rovinj, 24. ožujka 1884.
- br. 22 „ „ Rovinj, 25. svibnja,
B. izražava svoju sumnju u interpretaciju grčkog teksta i nestrpljivo očekuje Mommsenovo i Paisovo tumačenje. Posebno izražava svoj negativni sud o mladim ljudima koji se vraćaju s fakulteta u Grazu i Beču.
- br. 23 L.B. — T.L. Rovinj, 29. svibnja 1883.
B. je, na Luc. stradanje, provjerio napis s jedne od ploča koje su se nalazile u dvorištu Sv. Martina. Također javlja da nisu još opremljene ploče koje su pronađene u Veštru.
- br. 24 L.B. — T.L. Rovinj, 28. kolovoza 1885.
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 18. lipnja 1867, 23. travnja 1876, 25. veljače 1883, 27. travnja, 3. svibnja, 25. svibnja i 8. lipnja 1883. kao i jednog bez datuma.

Sv. VI

- br. 1—3, Giorgio Basseggio — T.L. (Milano, 28. travnja 1863,
4. ožujka 1964, 26. ožujka 1866).
- br. 4 „ „ Milano, 28. ožujka 1866.
B. izražava svoju ljutnju na advokata Polona jer nije podmirio račune njegovoj i Molinarijevoj kancelariji.
- br. 5 G.B. — T.L. Milano, 10. svibnja 1866.
B. moli L. da se informira u ministarstvu o ličnim predmetima Lorenza Collantija, koji je ekstradiran iz Milana u Trst na zahtjev austrijskih vlasti 20. rujna 1865.

br. 6 G.B. — T.L. Milano, 17. prosinca 1866.

B. govori o rastu broja ljudi i o akciji koja napreduje, o svojim člancima koji su skrenuli pažnju štampe i o polemici s Triester Zeitungom.

br. 7 G.B. — T.L. Milano, 8. lipnja 1869.

br. 8 „ „ Milano, 20. rujna 1871.

B. piše o svom putovanju u Trst, Koper, Pulu i Labin i o susretu s prijateljima.

Sv. VI

br. 9 G. Baseggio — T. Luciani Milano, 9. lipnja (?)

br. 10 „ „ Milano, 20. listopada 1873.

B. piše L. kako se javlja gotovo svake godine veliki broj Istrana-muzičara, kojima pruža pomoć kod upisa na Akademiju u Milanu.

br. 11 G.B. — T.L. Milano, 11. ožujka 1880.

B. javlja L. da u Milanu nerado slučaju priču o iredentistima i da ne treba imati velike iluzije u vezi s prikupljanjem novčanih priloga. On će sa svoje strane učiniti sve što bude u njegovoj moći.

br. 12 G.B. — T.L. Milano, 17. ožujka 1880.

B. vjeruje da će prikupiti tisuću lira novčanih priloga, ali je u akciji ostao usamljen.

br. 13 G.B. — T.L. Milano, 28. ožujka 1880.

B. upućuje L. na određene novine i časopise koji bi mogli svojim pisanjem doprinijeti propagandi u vezi s De Franceschijevom knjigom koja je izašla.

br. 14—17, G.B. — T.L. (Milano, 8. travnja 1880, 29. travnja 1880, 29. svibnja 1880, 23. prosinca 1883).

br. 18 G.B. — T.L. Milano, 11. siječnja 1884.

B. bi htio da on i L. postanu članovi pazinskog društva, ali ipak izražava svoju sumnju u ishod takva poteza s obzirom da nisu više austrijski državljani.

- br. 19—24, G.B. — T.L. (Milano, 2. lipnja 1884, 10. lipnja ?,
16. rujna 1884, 22. listopada 1884,
2. studenog 1884, 4. studenog 1884).
- br. 25 G.B. — T.L. Milano, 5. prosinca 1884.
- B. predlaže da se podigne spomenik Combiju i tiskaju njegovi rukopisi. U prikupljanju novčanih sredstava računa na prijatelje iz Milana, Rima, Venecije i Istre.
- br. 26—30, G.B. — T.L. (Milano, 7. prosinca 1884, 10. prosinca 1884,
14. prosinca 1884, 16. prosinca 1884, 26. siječnja 1885).
- br. 31 G.B. — T.L. Milano, 17. siječnja, 1885.
- B. obavještava L. o svom postavljenju za općinskog savjetnika, o uspjehu u traganju za Combijevim pismima. Posebno ga upozorava na dopisivanje istoga s poznatim istarskim ličnostima.
- br. 32—33, G.B. — T.L. (Milano, 5. veljače 1885, 23. veljače 1885).
- br. 34 G.B. — T.L. Milano, 27. veljače 1885.
- B. prihvaća prijedlog da Luc. i Coiz posreduju u njegovu sporu s Girolanom Vidakovićem.
- br. 35—38, G.B. — T.L. Milano, 4. ožujka 1885, 9. ožujka 1885,
16. ožujka 1885, 23. ožujka 1885).
- br. 39 G.B. — T.L. Milano, 1. travnja 1885.
- B. ne krije svoje razočaranje u pogledu Cavourovih pisama koji se odnose na njih kao emigrante.
- br. 40 G.B. — T.L. Milano, 9. travnja 1885.
- br. 41 „ „ Milano, 14. travnja 1885.
- B. drži da je Amoroso najpogodnija ličnost s kojom bi trebalo postići sporazum i čekati povoljnu priliku za njegov dolazak. Moli L. da skrene pažnju redктору časopisa »Istria« zbog jezične strane.
- br. 42—47, G.B. — T.L. (Milano, 24. travnja 1885, 14. svibnja 1885,
27. svibnja 1885, 4. lipnja 1885, 12. lipnja 1885).
- br. 48 G.B. — T.L. Milano, 21. lipnja 1885.
- B. piše o veoma opreznom stavu pojedinih urednika časopisa, kada je u pitanju Istra. Predlaže izmjenu sadržaja epigrafa, koji

mu je najavio Hortis, a namijenjen je Combijevom spomeniku. Taj literarni tekst mogao bi pristati bisti, koja će biti otkrivena u Koparskoj općini.

br. 49—50, G.B. — T.L. (Milano, 24. lipnja 1885, 22. srpnja 1885).

br. 51 G.B. — T.L. Milano, 29. srpnja 1885.

B. se nada susretu s Madonizzom i Vidakovićem prilikom putovanja u Koper. Vjeruje da će ga pratiti policija i moli L. da najavi Vidakoviću njegov dolazak.

br. 52 G.B. — T.L. Milano, 3. listopada 1885.

B. je mišljenja da bi bilo poželjno razgovarati s novim ministrom vanjskih poslova u pogledu njihovih provincija. B. misli na publikaciju jednog memoranduma kao i na saziv emigranata (Coiza, Tedeschija, Hortisa, Soglianija, Veneziana i drugih).

br. 53 G.B. — T.L. Milano, 16. rujna 1885.

B. javlja o reagiranju mnogih novina na njegov govor povodom održane komemoracije. Tuži se na držanje Vidakovića, Coiza i Molinarija, koji su ga posjetili.

br 54 G.B. — T.L. Milano, 23. rujna 1885.

B. je zabrinut zbog toga što ne prima vijesti iz Kopra i što je zaplijenjen list »La Provincia«.

br. 55 G.B. — T.L. Milano, 6. veljače 1886.

B. javlja L. da tamošnji listovi odbijaju da prihvate sadržaje koji se odnose na njegove probleme, pa čak i obične vijesti o izvorima u Trstu. Misli da bi spomenik De Castru trebalo podignuti u Piranu.

br. 56 G.B. — T.L. Milano, 4. svibnja 1886.

br. 57 G.B. — T.L. Milano, 9. svibnja 1886.

B. javlja da su ga prijatelji iz Poreča zadužili na istraživanju arhivske građe koja se odnosi na Gian Rinalda Carlja.

br. 58 G.B. — T.L. Milano, 17. svibnja 1886.

B. iznosi Luc. nove prijedloge o Combijevom djelu koje treba objaviti.

br. 59—61, G.B. — T.L. (Milano, 30. svibnja 1886,
20. srpnja 1886, 22. srpnja 1886).

br. 62 G.B. — T.L. Varese, 15. kolovoza 1884.

B. je pripremio predgovor Combijevoj knjizi i moli Luc. da mu
o istom da svoj nepristrani sud.

br. 63—67, G.B. — T.L. (Varese, 20. kolovoza 1886, 10. rujna 1886,
Milano, 29. rujna 1886, 5. listopad 1886, 4. listopad 1886).

br. 68 G.B. — T.L. Milano, 16. listopada 1886.

B. obavještava L. o primitku novčane pomoći iz Venecije u čast
pok. Coizu. Poreč i Trst su također uputili svoj doprinos. Sma-
tra da bi spomenik trebalo podignuti u Videmu. Ljuti se na
Rotu i druge koji nisu naplatili primljeni primjerak Combijeve
knjige, iako su bogati i svjesni da taj novčani prilog ide u ko-
rist njihove zajedničke stvari.

U prilogu: pisma B. je uputio spisak svih ustanova i važnih
ličnosti kojima je spomenuto djelo bilo upućeno.

br. 69 G.B. — T.L. 28. listopada 1886.

br. 70 „ „ Milano, 13. studenoga 1886.

B. javlja L. da je dosada prikupljeno oko 1200 lira za Coizov
spomenik. Priznaje da je nešto sabrano i u Kopru, dok se u
Bergamu i drugim mjestima nije postiglo gotovo ništa. Carducci
i Ressmann uputili su zahvalnicu za primljenu knjigu.

br. 71 G.B. — T.L. Milano, 24. studenoga 1886.

Nastavljena je akcija o prikupljanju sredstava za podizanje spo-
menika Coizu. Neke se važne ličnosti nisu odazvale na upućenu
okružnicu. Koper je uputio svoj doprinos, uskoro će to učiniti
Piran i Labin.

br. 72 G.B. — T.L. Milano, 15. lipnja 1887.

B. skreće L. pažnju na Sternečka, koji predlaže da se koncen-
riraju sve pokrajinske administrativne vlasti u Puli, gdje prevla-
dava austrijska misao, gdje se favorizira hrvatsvo i potiskuje
talijanstvo.

br. 73 G.B. — T.L. Milano, 16. veljače 1887.

B. raduje što je L. upoznao De Amicisa koji mu je govorio o Istri i smatra da ne bi trebalo više govoriti o časopisu »Pola« budući su svoje učinili »Indipendente«, »Istria« i »Provincina«.

br. 74—79, G.B. — T.L. Milano, 26. svibnja 1887, 20. rujna 1887,
2. listopada 1887, 3. listopada 1887,
4. listopada 1887, 22. i 23. listopada 1887),

br. 80 G.B. — T.L. Milano, 3. studenoga 1887.

B. se tuži na austrijske vlasti u Istri zbog učestalih zapljena štampe i stalne fluktuacije Austrijanaca u Istru, posebno vlasnika tvornica ribljih konzervi.

br. 81—88. G.B. — T.L. Milano, 3. prosinca, 23. prosinca, 1887.
13. siječnja, 18. veljače, 14. ožujka, 12. svibnja,
19. svibnja i 29. lipnja 1888.

br. 89—92 G.B. — T.L. (Madesimo, 6. kolovoza 1888,
Milano, 24. rujna 1888, 4. ožujka 1889).

br. 93. G.B. — T.L. Milano, 26. svibnja 1892.

B. izražava svoje divljenje L. koji se, iako zaslužuje pravu mirovinu, pojavio s publikacijom o labinskim narodnim tradicijama. Ujedno mu javlja da je Vidaković na banketu u Kopru nazdravio odsutnim prijateljima (njemu i Lucianiju) te sa žalošću konstatira da su Istru napustili prije više od 30 godina. U prilogu: A. 10 Baseggiovih dopisnica Luc. od godine 1885. do 189 — (?).

B. Koncepti Luc. pisama od 24. veljače 1882, 24. svibnja 1883, 22. srpnja i 24. srpnja 1884. te 12. prosinca 1884.

Sv. VIII

br. 1—2 G. Bennati — T. Luciani (Koper, 13. ožujka 1890,
25. svibnja 1890).

br. 3 G. Bennati — T. Luciani Koper, 17. svibnja 1892.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 22. svibnja 1892.

Sv. 8

br. 1—2 Bernardo Benussi — T. Luciani, (prosinac, 1881,
Trieste, 5q .prosinca 1881).

br. 3 Bernardo Benussi — T. Luciani, (prosinac, 1881,
Trieste, 14. prosinca (?).

B. govori o svome djelu i moli L. da mu ukaže na literaturu koja bi mu mogla koristiti. Posebno cijeni savjete koje mu je dao Mommsen.

br. 4 B.B. — T.L. Trieste, 29. prosinca 1884.

B. se zahvaljuje L. za čestitke koje mu je uputio povodom njegova pisanja studija o Istri.

br. 5—7, B.B. — T.L. (Trst, 24. ožujka 1885, 27. veljače 1886,
8. siječnja 1887).

br. 8 B.B. — T.L. Trieste, 18. sipnja 1887.

Rovinjska općina je zadužila Benussija da napiše historiju o Rovinju povodom otvaranja bolnice.

br. 9—11, B.B. — T.L. (Toplice Sv. Stjepana, 19. srpnja 1887,
Pula., 12. kolovoza 1887.

br. 12 B.B. — T.L. Trieste, 20. travnja 1887.

B. se slaže s L. da bi bilo poželjno da se živi pisci iz Istre i Trsta uključe u novo izdanje rječnika (dizionario) pa se, u dogovoru s Kortisom, brine da sastavi listu njihovih imena.

br. 13 B.B. — T.L. Trieste, 29. prosinca 1887.

br. 14 „ „ Trieste, 4. veljače 1888.
B. izražava L. zahvalnost za vrijedne bilješke koje mu je uputio za njegov rad.

br. 15 B.B. — T.L. Trieste, 28. svibnja 1888.

br. 16 „ „ Trieste, 21. lipnja 1888.

B. želi da njegova knjiga o Rovinju bude raspačana kroz Italiju, ali mu financijska sredstva to ne dopuštaju. Benussi, Caprin i Hortis su prikupili bibliografske podatke o 40 istarskih i tršćanskih pisaca za Gubernatisov »dizionario«.

br. 17—18, B.B. — T.L. (Trst, 10. srpnja 1888, 16. kolovoza 1888).

br. 19 " " Trst, 30. prosinca 1890.
B. potvrđuje prijem upućenih svezaka te javlja L. da će ih dostaviti na pravu adresu.

br. 20 B.B. — T.L. Trst, 19. prosinca 1891.

B. ističe da se talijansko nacionalno pitanje u Istri nalazi u veoma kritičnoj situaciji. On lično daje svoj doprinos na naučnom polju, prešavši sa rimske na srednjovjekovnu povijest. U prilogu: Koncept Luc. pisma.

Sv. IX

br. 1—2, Beorchia Giacomo — T.L. (Cercivento, 21. rujna 1867,
21. listopada 1867).

Sv. X

br. 1—3, Bodio Luigi — T. Luciani (Venezia, 18. svibnja 1872,
17. srpnja 1872, ? 1872).

Sv. XI

br. 1—3, Bologna Carlo — T. Luciani, (Firenze, 14. svibnja 1865,
27. svibnja 1865, 29. svibnja 1865).

br. 4 Bologna Carlo — T. Luciani Firenca, 9. lipnja 1865.

B. javlja da je firentinska općina odlučila predati komemorativnu medalju i istarskim predstavnicima. B. je spreman da je uputi Luc.

br. 5 B.C. — T.L. Firenca, 23. lipnja 1865.

B. se pobrinuo da objavi Luc. članak s njegovim dopunskim dodatkom o raspuštanju pazinske općine.

br. 6 B.C. — T.L. Firenca, 8. srpnja 1865.

B. se raduje L. dolasku u Firencu te mu javlja da je predao Scampicchiju komemorativnu medalju povodom Danteove obljetnice.

br. 7 B.C. — T.L. Firenca, 3. kolovoza 1865.

Firentinska općina je predala Bologni (Carlu) komemorativnu medalju za istarsku deputaciju i jednu medalju za Nacionalni komitet u Trstu.

- br. 8—9, B.C. — T.L. (Firenza, 4. kolovoza 1865, 29. kolovoza 1865).
 br. 10 „ „ Firenza, 26. rujna 1865.

B. javlja L. o pobjedi Liberarne i nacionalne partije u Firenci i o svom postavljenju u Savjet grada.

- br. 11 B.C. — T.L. Firenza, 6. siječnja 1866.

- br. 12 Pietro Bologna — T.L. Firenza, 23. listopada 1866.

B. upućuje L. listu osobnih dohodaka u talijanskoj magistraturi i u sudstvu po kategorijama pojedinih radnih mjesta iz 1865. g.

- br. 13—14, Bologna Carlo — T. Luciani, (Firenza, 12. ožujka 1866,
19. lipnja 1868).

- br. 15 „ „ Firenza, 8. srpnja 1868.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 16. lipnja 1865.

Sv. XII

- br. 1 Carlo Buttazoni — T. Luciani Trst, svibnja 1870.

B. nudi jednu brončanu sjekiru, pronađenu u blizini Gorice, za izložbu. Obavještava L. i o drugim prahistorijskim predmetima koje posjeduju pojedinci. Posebno ga zanimaju određeni podaci, koje bi mogao koristiti za svoj rad o statutarnim zakonima o ubijstvima, uključivši i srednjovjekovne furlanske, tršćanske i istarske statute. Ističe da je labinski statut iz ranijeg srednjeg vijeka jedan od najznamenitijih dokumenata u Istri iz tog predmeta.

- br. 2 C.B. — T.L. Trst, 16. kolovoza 1870.

Sv. XIII

- br. 1 Adele Butti — T. Luciani 14. ožujka 1891.

- br. 2 „ „ Trst, 15. lipnja 1892.

B. se veseli L. povratku i moli za izvjesne usluge u vezi s njezinim pripremljenim pisanim radom.

- br. 3 A.B. — T.L. Trst, 7. srpnja 1892.

- br. 4 „ „ Trst, 11. srpnja 1892.

U prilogu: A. »Cronaca Morosina« — prijepis koji je ostavila Butti (4 lista).

B. Luc. bilješke o navedenoj kronici odnosno o djelomično sačuvanom dnevniku Antonija Morosini iz 14. i 15. st.

Sv. XIV

br. 1 Giuseppe Caprin — T. Luciani Trst, 15. prosinca 1888.

C. zahvaljuje L. za izvršene usluge i moli njegovu pomoć u reviziji svakog dijela njegove knjige prilikom njezina tiskanja.

br. 2—4, G.C. — T.L. (Trst, 11. svibnja 1889, 15. siječnja 1890, 28. svibnja 1890).

br. 5 „ „ Grado, 30. kol. 1890.

C. izražava svoje razočaranje u odnosu na prof. Miagostovića (Miagostovich) koji mu nije pružio pomoć za razliku od Luciana koji to čini svesrdno.

br. 6 G.C. — T.L. Trst, 28. rujna 1890.

C. najavljuje L. početak pisanja i svoje druge knjige o čijem će sadržaju naknadno zatražiti njegovo autoritativno mišljenje. Iako je naišao na mnoge poteškoće, Lucianijeve su ga riječi ohrabrile u njegovom daljnjem nastojanju.

br. 7—8, G.C. — T.L. (Trst, 24. studenog 1893, 29. prosinca 1895).

Sv. XV

br. 1 Pompeo Castelfranco — T. Luciani Milano, 18. veljače 1879.

br. 2 P.C. — T.L. Milano, 16. rujna 1880.

C. se obraća Luc. za pomoć u pogledu učestvovanja Venecije na izložbi o suvremenoj talijanskoj etnografiji, koja treba da se održi u Milanu 1881. god. U istom se pismu nalaze i tiskane pozicije za tu manifestaciju.

br. 3 P.C. — T.L. Milano, 14. travnja 1884.

C. se zahvaljuje L. za crtež šljema koji je izvrsno obavio De Franceschi i posebno ga raduju uspjesi na iskopavanju u Istri.

br. 4 P.C. T.L. Milano, 4. ožujka 1887.

br. 5 P.C. — T.L. Milano, 22. srpnja, 1884.

C. moli L. da ga u budućim otkrićima kod Berma i Poreča izvješćuje na vrijeme.

br. 6 P.C. — T.L. 10. kolovoza 1884.

U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 5. kol. 1876, 20. veljače 1879, 24. rujna, od 22. listopada, 23. studenog 1880.

Sv. XVI

br. 1—4, Giovanni de Castro — T. Luciani (7. travnja 1862,
1. rujna 1862, 2. lipnja 1864,
Milano, 10. kolovoza 1865).

br. 5 „ „ Milano, 13. ožujka 1882.

C. upućuje L. u svoje djelo (Storia d'Italia dall'99 al 14) u kojem na više mjesta govori o Istri.

br. 6 G. de Castro — T.L. Milano, 28. siječnja 1886.

G.de Castro moli L., kao sljedbenika i nastavljača Combijeva djela, da potakne Istrane na nekakvu počast prema njegovu pok. ocu.

br. 7—10, G.de Castro — T.L. (8. veljače 1868, Milano, 19. prosinca
1866, 27. studenog 1887, 4. siječnja 1888).

br. 11 „ „ Milano, 2. svibnja 1892.

Dopisnice G.de Castra T. Lucianiju od 20. lipnja, 1870. od travnja 1874, rujna 1874, listopada 1876, 3. kolovoza 1879, svibnja i lipnja 1880. i 19. svibnja 1886.

U prilogu: A de Castrovo pismo bez datuma upućeno, vjerojatno Lucianiju.

B. posebni otisak pisma G.de Castra iz »Perseveranze« od 18. veljače 1885.

Sv. XVII

br. 1 Vincenzo de Castro — T. Luciani Milano, 10. veljače 1862.

br. 2 V.de Castro — T. Luciani Milano, 25. travnja 1870.

V.de Castro javlja o sabirnoj akciji koju je započeo u korist sugrađana Riose, Baseggija, Giovannija i Šošića (Sosich). Želi da to isto učini i L. u Veneciji.

br. 3 V.de Castro — T.L. Milano, 1. travnja 1884.

V.de Castro moli Lucianijevo i Combijevo mišljenje da li bi bilo oportuno da objavi svoju raspravu o Trstu i Istri, koju je mnogo ranije već publicirao u drugim časopisima.

br. 4 V.de Castro — T.L. Milano, 3. travnja 1882.

br. 5 „ „ Milano, 3. travnja 1884.

U prilogu: A. dopisnica upućena V.de Castru od strane A. Picka iz Venecije.

B. posjetnica V.de Castra

Sv. XVIII

br. 1 Giovanni Cattaro — T. Luciani Milano, 8. kolovoza 1864.

br. 2—8 Giovanni Cattaro — T. Luciani

(Milano, 13. siječnja, 8. veljače, 9. ožujka, 21. travnja, 19. svibnja, 12. lipnja i 16. lipnja 1866. godine)

br. 9 Giovanni Cattaro — T. Luciani Milano, 4. srpnja 1866.

C. javlja L. da Ferra nije mogao stupiti u vojsku zbog bolesti. Žali zbog udesa istarskih patriota, posebno Scampicchija i njegova sina. Cattaro, po već ustaljenom običaju, izvršava analizu sve usluge koje zahtijeva od njega Luciani.

br. 10 G.C. — T.L. Milano, 7. kolovoza 1866.

C. vjeruje da je Coiz obavijestio L. o njegovu ponovnom oboljenju. Saznaje da garibaldinac Silli, navodno, nije učestvovao u bitki.

Posebno ga zabrinjava ishod više bitke zbog diplomatskih kombinacija, koje će nastati u odnosu na pripajanje Istre.

br. 11 Giovanni Cattaro — T. Luciani Milano, 18. rujna 1866.

br. 12 G.C. — T.L. Milano, 27. rujna 1866.

br. 13 „ „ Milano, 30. rujna 1866.

Cattaro moli L., u ime odsutnog Dr Helfyja da ga opravda što nije uključio u ovaj broj »Riviste« i njegov članak o Istri. To će on učiniti u narednom broju lista.

br. 14 G.C. — T.L. Milano, 25. listopada 1866.

U prilogu: Račun na ime T. Lucianija, koji je izdala »Tipografia Internazionale«, u kojoj je radio G. Cattaro.

Sv. XIX

br. 1 Jacopo Cavalli — T. Luciani Koper, 15. srpnja 1868.

C. obaviještava L. da je konačno i zvanično ustanovljeno Istarsko poljoprivredno društvo u Rovinju.

br. 2—6, J.C. — T.L. (Koper, 25. srpnja 1868, Trst, 4. srpnja 1882, 12. srpnja 1882, Trst, 4. lipnja 1892, 9. siječnja 1894).

Sv. XX

br. 1 Giovanni Dr Cesca — T. Luciani Firenca, 9. siječnja 1880.

br. 2 G. Dr Cesca — T.L. Cecchini di Pordenone, 17. prosinca 1880.

C. moli L. da pronađe nekoga koji bi mu istražio niz elemenata u »Archiviju« potrebnih za njegov rad o odnosima između Trsta i Venecije.

br. 3—4, G. Dr Cesca — T.L. (—, Cecchini di Pordenone 1. siječnja 1881).

br. 5 G. Dr Cesca — T.L. Firenca, 21. svibnja 1881.

C. upućuje L. probni tisak svoga rada, traži njegovo mišljenje i skreće pažnju na svoju interpretaciju historije u odnosima Venecije i istarskih gradova za razliku od drugih historičara.

br. 6 G. Dr Cesca — T.L. Arezzo, 25. veljače 1891.

br. 7 G. Dr Cesca — T.L. Messina, 28. travnja 1893.

U prilogu: Koncepti L. pisama od 12. siječnja, i 29. svibnja 1880.

Sv. XXI

br. 1 Carlo A. Combi — T. Luciani Prosinca 1856.

C. javlja da je pripremio knjigu o Istri, u kojoj su sudjelovali svojim napisima Madonizza i Valussi. Moli L. da mu pomogne u rasprodaji izvjesnog broja primjeraka knjige tog naslova.

br. 2 C.A. Combi — T.L. Koper, 10. listopada 1858.

C. priprema već treću godinu »Portu Orientale« i zna da se L. bavi proučavanjem jednog dijalekta. Stoga ga moli da mu pripremi jedan napis iz navedenog predmeta.

br. 3 C.A.C. — T.L. Koper, 25. svibnja — 2. lipnja 1862.

C. upućuje L. deset listova svojom rukom pisanih podataka o stanovništvu po općinama, u većim i manjim naseljima, o sudskoj, upravnoj i pomorskoj administraciji, o školskoj i trgovinskoj mreži koji se odnose »na pokrajinu unutar njezinih prirodnih granica«.

br. 4 C.A.C. — T.L. Koper, 15. srpnja 1863.

C. moli L. za suradnju prigodom njegova pripremanja bibliografije pa ga upućuje na biografije istarskih znamenitih ličnosti.

br. 5—6, C.C. — T.L. (Koper, 28. listopada 1863, 4. studenog 1863).

br. 7 „ „ Koper, 25. srpnja 1864.

C. je uputio u 138 općina tiskanu okružnicu u kojoj moli da mu se izrade otisci (impronte) grbova. Primio je odgovor samo iz Buja, a ostale će dostavljati L. onako kako mu budu postepeno dospjevali.

br. 8 Francesco di Combi — T. Luciani Koper, 21. prosinca 1858.

Combi odgovara u ime bolesnog sina Carla i žali što neće moći trenutno uključiti tekst na vodnjanskom dijalektu (A. Dalla Zonca) u časopis Porta Orientale. Zatim spominje delikatnan položaj u kojem se nalazi njegov sin u odnosu na ustanovu koja financira tisak časopisa te ističe i druge razloge, koji su ga spriječili u njegovoj nakani. F. Combi uvjerava L. da će rad biti objelodanjen naredne godine i poziva ga na suradnju s prilozima za spomenuti naslov.

Sv. XXII

br. 1 Costantino Cumano — T. Luciani Cormons, 28. rujna 1871.

br. 2 C.C. — T.L. Cormons, 25. listopada 1871.

C. izražava svoje iznenađenje zbog toga što je jedini on predložen od strane predsjedništva Odbora za umjetničko industrij-

sku izložbu u Trstu koji bi trebao dati svoj sud o dvjema historijskim napisima. C. je nakanio spremi članak o nedavno održanom kongresu u Bologni, kojemu je prisustvovao s Lucianijem.

br. 3 C.C. — T.L. 6. kolovoza 1872.

C. ne može putovati u Bruxelles i prisustvovati kongresu zbog veoma loša zdravlja. Prof. Taramelliju, koji će uskoro u Istru, dao je uobičajne preporuke.

br. 4 C.C. — T.L. Cormons, 24. prosinca 1872.

C. čestita L. na novom zaduženju u vezi sa časopisom »Provincia« koje mu je povjerio Istarski sabor i ne sumnja u njegov veliki uspjeh u istraživanju dokumenata iz građe u Venecijanskom glavnom arhivu. Ujedno traži određene usluge za rad koji priprema.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 14. travnja 1873.

Sv. XXIII

br. 1 Covaz Antonio — T. Luciani (Pazin ?), 11. listopada 1859.

C. podsjeća L. na postojanje vlaške kolonije na Krku gdje živi starica koja govori tim jezikom (vlaškim). Čini mu se da bi ta žena bila od koristi za objašnjenje riječi »Vlah«, imena lokaliteta i dr.

br. 2 Antonio Covaz — T.L. —————, 15. studenoga 1867.

C. upućuje L. tri ispunjene stranice s geološkim tumačenjima o formaciji tla na Labinštini.

br. 3 A.C. — T.L. (Pazin?), 24. kolovoza 1868.

C. spominje L. Vlahe, Bezjake i Fučke iz okoline Grdosela. Ne zna tačno koliko slavenskih zajednica imade u Istri, ali pored spomenutih nabraja još Čiče i Šavrine. Zatim mu govori o mjestima koje nastanjuju, o njihovim običajima i o mogućem porijeklu njihovih plemenskih nadimaka.

br. 4—5, A.C. — T.L. (Pazin, 20. svibnja 1876, 31. srpnja 1883).

br. 6 „ „ Pazin, 12. kolovoza 1883.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 18. svibnja 1876.

KUTIJA V

Kao i mnogi drugi, i P. Maestri iz Torina, zajedno s ministrom, koristi Lucianove usluge koje im on pruža u prikupljanju historijske građe i literature za publicističke i naučne svrhe. Martinolić (Martinolich), koji se pojavljuje svojim političkim napisima u rimskim novinama, ne krije svoje razočarenje zbog pasivnog stava listova o iredentističkim problemima, jer ni sama »Tribuna«, koja se trebala baviti tim pitanjima, ne prihvaća rasprave s tim sadržajem koji bi mogao iritirati Austriju.

Maveri Marotti dostavljaju L. podatke o starim natpisima s pronađenih ploča i o vrijednim dokumentima. Isto radi i Millevoi, a kao liječnik govori i o određenim administrativnim zbivanjima koja se odnose na njegovu struku. Kritične 1866. godine, uoči ratnog sukoba između Italije i Austrije, priliv dobrovoljaca s austrijskih teritorija i onih, koji su zatečeni u izbjeglištu, bio je znatan. Mrak (Mrach) Egidio prikuplja određene statističke podatke u Pazinu, Mocenigo konsultira L. u pogledu objavljivanja njegovih napisa, C. Negri, iz Torina, upućuje svoje radove Istarskom društvu, P. Orsi iz Rima dostavlja svoje bilješke o arheološkim pronalascima u Istri kao i drugi koji traže informacije, Lucianijeve preporuke u državnim ustanovama i drugdje. Uz ostalo, A. Pozzati izvješćuje L. o prijateljavanju njegova tasta s Besenghijem degli Ughi, ističući određene pojedinosti iz njegova života do njegova odlaska u Grčku, o političkom i ekonomskom stanju u Puli i o radu na časopisima u Puli i Istri.

Ovamo su uključene još i prepiske Pozzija, G. Riose, B. Manzoniya i Rizzija, koji se posebno brine za stanje puljskih spomenika i za neke društvene tekuće probleme. Zatim prepiske A. Rote, A. Scampicchia, G. Trombe i drugih.

KUTIJA V

Sv. I

br. 1 Maestri Pietro — Tomaso Luciani Torino, 8. rujna 1862.

Maestri se zahvaljuje L. u svoje i ime ministra za primljenu literaturu. Od posebne mu je vrijednosti izvještaj iz Odjela za trgovinu u Gorici, kao i podaci o uvozu i izvozu s primorskog područja, što će mu sve poslužiti za njegove pismene radove o talijanskom prometu,

br. 2 Maestri Pietro—T.L. Torino, 28. rujna 1862.

M. se nije mogao poslužiti statističkim podacima, koje mu je uputio I., već je koristio građu iz njemačkih publikacija.

Sv. I

br. 3 M.P. — T.L. Torino, 1. studenog 1862.

M. upućuje L. tabele i okružnice, koje bi on trebao dostaviti u Trst svojim prijateljima, da se prikupe statistički podaci o industriji.

Sv. II

br. 1 Manolezzo Giorgio — T. Luciani Torino, 2. srpnja 1861.

Manolezzo vraća rukopis napisa o Istri i nada se da će uskoro biti objavljen.

Sv. III

br. 1 Francesco di Manzano — T. Luciani Giapicco, 1. studenoga 1879

br. 2 Franc. di Manzano — T. Luciani Giapicco, 13. prosinca 1789.

U prilogu: Dva koncepta Lucianijevih pisama od 10. svibnja i 7. prosinca, 1879.

Sv. IV

br. 1 Maver Fedele — T. Luciani Mali Lošinj, 31. srpnja 1883.

Maver upućuje L. prijepis teksta natpisa s ploče pronađene u Osoru prilikom proširenja radova.

Sv. V

br. 1 Marussi Leopoldo — T. Luciani Cormons, 24. siječnja 1885(?)

Sv. VI

br. 1 Francesco Marotti — T. Luciani Kastav, 25. lipnja 1872.

M. upućuje u prilogu pisma L. tri kopije dokumenta koji se odnose na stanovnike (Morlacchi) iz Valture. Tu se nalazi i dokumenat iz Buzeta od 12. kolovoza 1647. god., u kojem se spominje Doberdo, koji je Venecija predala »vlasima«. M. javlja da se istražuje građa u tršćanskom arhivu. O tome će naknadno obavijestiti Lucianija. Ljubić je dostavio Marottiju vrijedne podatke iz Zagreba.

U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 14—15 srpnja i od 30. kolovoza 1872. god.

Sv. VII

- br. 1 Martinolić (Martinolich) Carlo — T. Luciani Rim, 29. siječnja, 1885.

M. se pojavljuje u »Dirittu« i u drugim novinama. Rado bi pisao i za one novine u Veneciji koje se pojavljuju pred javnošću s jasnim stavovima. Posredstvom kapetana Moscarde javio je ranije Lucianiju da priprema kritički osvrt o Fambrijevom djelu.

- br. 2 Martinolić Carlo — T. Luciani Rim, 29. listopada 1885.

- br. 3 M.C. — T. Luciani Rim, 1. travnja 1886.

Martinolić se tuži L. da mu talijanske novine, osim radikalnih neće objaviti radove koje govore o iredentističkoj stvari. Ni sama Tribuna, čiji se program trebao baviti upravo tim problemima, ne želi iritirati Austriju. Također ne žele ni rasprave protiv Hrvata. Martinolić se kaje što je došao u Italiju.

- br. 4 C. Martinolić — T. Luciani Pula, 4. veljače 1890.

U prilogu: dva koncepta Luc. pisama od 29. siječnja i 6. veljače 1890.

Sv. VIII

- br. 1 Mayer i Müller — T. Luciani
U prilogu: Koncept L. pisma od 12. lipnja 1883.

Sv. IX

- br. 1 Menegazzi Eugenio — T. Luciani Genova, 4. kolovoza 1862.

- br. 2 Menegazzi Eugenio — T. Luciani Genova, 23. prosinca 1862.

M. obavještava L. o aktivnom radu Istrana i Veneta u Milanu. U Genovi postoji manji broj Tršćana, Veneta i Istrana, dok ima veći broj Nijemaca i švicarskih Nijemaca koji uglavnom biraju veće trgovačke centre prilikom emigriranja.

- br. 3 Menegazzi E. — T. Luciani Genova, 1. veljače 1863.

Sv. X

- br. 1 Meneghini Andrea — T. Luciani Padova, 15. listopada 1886.

Sv. XI

- br. 1 Millevoi Pietro — T. Luciani Vodnjan, 2. prosinca 1868.

M. piše o pronađenoj staroj vazi u Peruškima i o Kandlerovom mišljenju. Moli L. da mu dozvoli kako bi to objavio u »Provinciji«. Spominje da je održan veoma uspješni sastanak u Rovinju te da je Demartini iz Pule objavio »protest«, koji sada raspava.

- br. 2 Millevoi P. — T.L. Vodnjan, 25. svibnja 1869.

- br. 3 Millevoi P. — T.L. Labin, 22. kolovoza 1878.
M. javlja L. da je ranjeni Palisca u bolnici u Zagrebu i da je bolestan mlađi Vergotini.

- br. 4 M.P. — T. Luciani Labin, 23. siječnja 1879.

M. moli L. da mu javi ime generalnog sekretara Ministarstva prosvjete iz posljednje Cairolijeve vlade, kojega je slučajno upoznao u Rimu.

- br. 5 M.P. — T.L. Labin, 28. siječnja 1880.

M. obećava L. da će, prilikom inspekcija pulskog područja voditi računa o dosadašnjim otkrićima starina. M. je uputio upitnike liječnicima u Istri, a kasnije će se obratiti poznatim vojnim liječnicima i onima iz Trsta.

- br. 6 M.P. — T.L.

M. javlja L. da je predložen za liječnika vineških rudara i da je do sada učinio veoma malo na proučavanju malarije. S tom

- br. 1 Moise Giovanni — T. Luciani Cres, 15. prosinca 1859.
temom se nije još pojavio pred Saborom.
U prilogu: Millevoijevo pismo Pietru Lucianiju (sinu).

- br. 7 M.P. — T.L. Labin, 27. studenog 1880.

M. izražava svoje čuđenje L. što Madonizza nije mislio na Gravisija, prilikom postavljenja liječnika u Koprnu. M. smatra da se njemu lično ne bi isplatilo da napusti Labin, u kojem je materijalno dobro obezbijeđen. Moli L. da se o tome savjetuje s Madonizzom i Combijem. Millevoija posebno veseli Fabrisov slučaj, pa se, analogno tome, raduje što će i L. dobiti dozvolu za povratak u domovinu.

br. 8 M.P. — T.L. Labin, 18. prosinca 1880.

M. ne prihvaća ponudu za namještenje u Kopru jer se radi o veoma niskim primanjima. Čini mu se da će to mjesto prihvatiti liječnik Piccoli iz Buja.

br. 9 M.P. T.L. Labin, 29. prosinca 1880.

br. 10 M.P. — T.L. Vodnjan, 2. prosinca 1886.
M. obavještava L. da će se Poljoprivredni kongres održati 13. prosinca.
U prilogu: Koncept L. pisma od 11. prosinca 1880.

Sv. XII

br. 1 Andrea Minca — T. Luciani Bari, 21. listopada 1884.

M. upućuje L. sakupljeni novac od emigranata u Bariju, za izgradnju grobnice Carlu Combiju.
U prilogu: Koncept Lucianijevih pisama od 25. rujna i 24. listopada 1884.

Sv. XIII

br. 1 Ant. Mistero — T. Luciani Pesaro, 12. svibnja 1866.

M. moli L. da ga preporuči Cairoliju ili nekom drugom kako bi se mogao vratiti u talijansku armiju u svojstvu kapelnika. M. je doputovao u Italiju iz Pirana 1859. i služio je redovan rok u 45. regimenti, zatim je bio u III dobrovoljačkom bataljonu. S njime su u vojsci bili Sbisà, Benussi, Batta i drugi Istrani. M. sada predaje u Pesaru glazbu na jednoj večernjoj školi i povremeno piše članke o Istri.

br. 2 Ant. Mistero — T.L. Pesaro, 26. svibnja 1866.

U prilogu: Prijepis Misterova članka »Istra je talijanska zemlja«.

Sv. XIV

br. 1 P. Monticco — T. Luciani 12. veljače 1865.

M. moli L. da se zauzme za jednu pjevačicu-debitantkinju iz sjevernih krajeva.

br. 2 P. Monticco — T.L. 22. veljače 1865.

M. piše L. o situaciji nekih istarskih emigranata i o pjevačici Emi Wusjak iz Zagreba koja treba nastupiti u »Pagliano«.

br. 3 P.M. — T.L. 13. siječnja 1866.

Sv. XV

br. 1 B. Mora — T. Luciani 20. siječnja 1863.

Sv. XVI

br. 1 Moschini — T. Luciani Padova, 24. listopada 1880.

Sv. XVII

br. 1 A. Mrach — T. Luciani Pazin, 17. rujna 1884.

Mrak upućuje L. podatke o grofu Friedriehu Grimmschitzu koji je stigao u Pazin 1830.

Sv. XVIII

br. 1 Mrach Egidio — T. Luciani Pazin, 25. listopada 1864.

Mrak obavještava L. da mu je prikupio samo jedan dio statističkih podataka, koje je tražio. Nastojat će da potakne obitelj Giorgis i Rovis da obezbijede novac za neodgovornog mladog Rovisa u Italiji, jer se materijalno zadužio i morao bi se vratiti u domovinu.

br. 2 Mrach Egidio — T. Luciani Pazin, 11. studenog 1864.

M. javlja L. da postoji vjerojatnost kako Rovisovi roditelji ne žele povratak sina u domovinu.

br. 3 Mrach Egidio — T. Luciani Pazin, 28. siječnja 1880.

Sv. XIX

br. 1 Musatti — T. Luciani 9. lipnja 1892

Sv. XX

br. 1 Nani Mocenigo — T. Luciani Rovinj, 1. rujna 1886.

M. zahvaljuje L. što mu je dopušteno da objavi njegove napise o Rovinju, koje mu je uputio Glezer.

br. 2 N.M. — T.L. 25. prosinca 1886.

M. javlja L. da bi ga obradovala suradnja Tommaseova sina u

njihovom listu. Svoju suradnju su ponudili Paolo Tedeschi i Giovanni de Castro. Načinović je uputio napis o rumunjskom jeziku. G. Martinuzzi je stalni suradnik lista.

br. 3 N.M. — T.L. Rovinj, 15. veljače 1887.

br. 4 N.M. — T.L. Rim, 6. travnja 1888

M. javlja L. da je imenovan direktorom novina u Padovi, koje će zamijeniti list »Bacchiglione«.

Sv. XXI

br. 1 P. Naratovich — T. Luciani Venecija, 24. studenog 1884.
U prilogu: Luc. pisma od 21. listopada 1884.

Sv. XXII

br. 1 A. Nardo Cibebe — T. Luciani 22. srpnja 1893.

Sv. XXIII

br. 1 Negri Cristoforo — T. Luciani Torino, 2. ožujka 1863.

N. zahvaljuje L. za primjerak djela »Saggio di bibliografia istriana«. Za uzvrat upućuje nekoliko primjeraka svojih radova članovima istarskog društva.

Sv. XXIV

br. 1—3, A.P. Ninni — T. Luciani (Venecija, 11. svibnja 1890,
13. svibnja 1890, 16. veljače 1891).

Sv. XXV

br. 1—2 Stefano Nouveiller — T.L. (Padova, 18. ožujka 1868)

Sv. XXVI

br. 1 Novacco Giovanni — T. L. Bassano, 25. svibnja 1891.

N. moli L. da se zauzme za njegov premještaj u ministarstvu prosvjete, jer je on jedini sin starih roditelja koji se nalaze daleko u Umagu.

Sv. XXVII

br. 1 Oddi Carlo — T. Luciani Verona, 31. svibnja 1885.

O. upućuje L. Combijev neobjavljeni rukopis sa svojim dodatnim bilješkama i moli ga da o tome dâ svoj sud.

Sv. XXVIII

br. 1 Pietro Olivo — T. Luciani Pavia,

O. moli L. da ga preporuči Ministarstvu kako bi mogao primiti novčanu potporu za nastavak studija na medicinskom fakultetu.

br. 2 O.P. — T.L. Pavia, 9. svibnja 1866.

O. javlja L. da se upisao u studentsku legiju, koja će biti pod Garibaldijevim zapovjedništvom. Navodi, dalje, da se u Paviji neprekidno kreću trupe svih rodova i da su studenti održali inpozantnu demonstraciju.

Sv. XXIX

br. 1 P. Orsi — T. Luciani Rim, 3. travnja 1885.

O. obavještava L. da mu je uputio bilješku o pronalascima o iskopavanjima u Istri. Naknadno će mu uputiti i fragmente predmeta.

Sv. XXX

br. 1 Luigi Pajer — T. Luciani Gorica, 21. travnja 1866.

Sv. XXXI

br. 1 Giov. Papanti — T. Luciani Livorno, 10. kolovoza 1876.

U prilogu: Koncept L. pisma od 22. listopada 1876.

Sv. XXXII

br. 1 Pasini Antonio — T. Luciani Sacrestia S. Marco, 11. listopada 1878.

Sv. XXXIII

G. Remigio Pelleri — T. Luciani   Crema, 23. listopada 1865.

P. izvještava L. o ishodu izbora i o svom uzaludnom zauzimanju za Cavalletta u Cremi.

Sv. XXXIV

br. 1   Andrea Petris — T. Luciani   Poreč, 26. travnja 1884.

P. moli L. da mu pronađe opširnije podatke o znamenitom vojnom kapetanu Andreji Petrisu, koga spominje u pismima Gio Francesco Moise. Petris obavještava L. da se nastavljaju povremeno uspješna iskapanja kod Picuga.

Sv. XXXV

br. 1   Antonio Petris — T. Luciani   Volosko, 5. kolovoza 1878.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 3. rujna 1878.

br. 1   Petris Lorenzo — T. Luciani   Cres, 4. prosinca 1873.

P. moli L. da mu prepíše i službeno potvrdi dekret od 4. srpnja 1619, koji se odnosi na njegovog pretka N. Pretisa koji se nalazi u arhivu.

br. 2   P.L. — T.L.   Cres, 17. prosinca 1873.

P. obavještava L. da će se pobrinuti za natpis čim nastupi proljeće.

br. 3   P.L. — T.L.

P. javlja L. da je živio gotovo osam godina povučenim životom zbog pojedinih rusofila toga područja. Pošto je sada imenovan biskupom, Sveta stolica mu je povjerila jednu veoma delikatnu misiju u Albaniji.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 16. prosinca 1873.

Sv. XXXVII

br. 1   Petris Stefano — T. Luciani   Koper, 25. travnja 1881.

P. moli L. da mu svojim savjetima pomogne u njegovu radu na pisanju historije otoka Cresa.

Sv. XXXVIII

br. 1 Sebastiano Picciola — T. Luciani Trst, 23. kolovoza 1878.

P. moli L. i Carla Combija da se zauzmu za njegova sina Cornelija, koji je emigrirao u Italiju, da ne bi morao otići u Bosnu i Hercegovinu. P. moli također da to učine i za ostale tršćanske emigrante, a napose za njegova rođaka Nicolletta Rogosu iz Buja.

Sv. XXXIX

br. 1 Tomaso Pinelli — T. Luciani Genova, 26. lipnja 1865.

P. obavještava L. da je uspio zaposliti jednog emigranta u trgovačku mornaricu, dok tri kapetana ne mogu dobiti ukrcanje.

br. 2 T.P. — T.L. Genova, 20. veljače 1866.

P. moli L. da se zauzme u Ministarstvu unutrašnjih poslova za državljanstvo njihovog zemljaka, kapetana I klase, Pietra Marzarija, koji je ranije služio u austrijskom Loydu.

Sv. XL

br. 1 Pompeo Poiret — T. Luciani Napulj, 2. veljače 1878.

U prilogu: Koncept Luc. pisma iz 1878.

Sv. XLI

br. 1 Politeo Giorgio — T. Luciani Venecija, 14. listopada 1885.

Sv. XLII

br. 1 Alfonso Pozzati — T. Luciani Venecija, 13. ožujka 1883.
P. moli L. da podrži njegovu molbu za namještenje u tamošnjem arhivu.

br. 2 A.P. — T.L. Venecija, 24. ožujka 1883.

br. 3 A.P. — T.L. Trst, 20. rujna 1883.

P. obavještava L. da je uputio molbu generalnom direktoru Statistike kraljevine Italije u Rimu za namještenje pa ga moli da se zauzme za taj njegov zahtjev.

or. 4 A.P. — T.L. Trst, 10. prosinca 1883.

br. 5 A.P. — T.L. Trst, 5. veljače 1884.

P. javlja L. da je uputio Ivanoffu svoju biografiju, koju nije znao drukčije sastaviti zbog kritičnih vremena i raznih ljudi kroz čije ruke prolazi.

br. 6 A.P. — T.L. Trst, 18. veljače 1884.

P. javlja L. da je njegov tast Paolo Camocino poznao Besenghija i prijateljevao s njim, te da mu je ovaj ostavio dio svoje biblioteke. P. kaže da je sâm Camocino ispratio Besenghija degli Ughi na brod, koji je polazio za Grčku.

br. 7 A.P. — T.L. Trst, 25. ožujka 1884.

P. je prihvatio jednu od dvije ponude za namještenje, koje mu je isposlovao L. i Cecchetti.

br. 8 A.P. — T.L. Trst, 16. travnja 1884.

P. obavještava L. da je posjetio Pulu i smatra da je taj grad bijedan, žrtva apsolutne administrativne vlasti komesara kao i političkih partija, koje njima upravljaju.

br. 9 A.P. — T.L. Trst, 20. svibnja 1884.

br. 10 A.P. — T.L.

P. se veseli što L. čita »Eco«. Spominje da ima odličnog suradnika u Giuseppini Martinuzzi. Posebno moli Lucianija da angaža njegov list. Puli su potrebne te novine jer, u protivnom, za nekoliko godina nitko neće više govoriti talijanskim jezikom. P. navodi dalje da na pulskom području hrvatske škole potiskuju nekoliko studenata koji bi pisali o modernoj književnosti i da je ovaj grad, po stanovništvu i prihodima, najzanimljiviji za strance.

br. 11 A.P. — T.L. Pula, 3. svibnja 1885.

P. javlja L. da intenzivno radi kako ne bi umro od gladi, zatim iznosi da je svojim novinama pokrenuo dva lista u Puli i da je u tom gradu bilo jedanaest listova od kojih nijedan nije trajao više od godinu dana.

br. 12 A.P. — T.L. Pula, 21. listopada 1886.

P. obavještava L. da je u Puli otkriveno više natpisa, od kojih su mnogi bizantijski. O njima se brine jedino kapetan žandara

Schramm koji radi za Beč. Na prijepisu tih natpisa Pozzatiju će pomoći Don Cleva.

P. smatra da je mržnja »Scolte« protiv »Eca« započela onog trenutka kada je prestao djelovati dvojezični list »Pola«, a Tromba je kanio prebaciti »Scoltu« u Pulu. P. se služio raznim pseudonimima u potpisivanju članaka. Čini mu se da su Martinuzzi i Nani-Mocenigo prestali surađivati sa »Scoltom«.

br. 13 A.P. — T.L. Pula, 1. veljače 1886.

P. se nada da je Ivanoff objasnio L. zbog čega nije prihvatio ponuđeno mjesto. P. je postao suradnikom lista »Pola«, a nakon prestanka njegova izlaženja, osnovao je s prijateljima »L'Eco di Pola«. P. moli L. za suradnju u listu.

br. 14 A.P. — T.L. Pula, studeni 1886.(?)
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 13, 17. i 27. listopada 1886.

Sv. XLIII

br. 1 Pozzi Enrico — T. Luciani Firenca, 25. veljače

P. moli L. da mu u najvećoj tajnosti javi da li bi bilo shodno da se natječe s talijanskim i njemačkim umjetnicima u konkursu za podizanje spomenika Maksimilijanu. Tu mu je ponudu uputio Tršćanski odbor.

Sv. XLIV

br. 1 Pozzoni Abele — T. Luciani Milano, 28. svibnja 1866.

Sv. XLV

br. 1 Antonio di Prampero — T. Luciani Videm, 20. siječnja 1878.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 1. veljače 1879.

Sv. XLVI

br. 1 Luigi Priario — T. Luciani Genova, 23. prosinca 1866.

Sv. XLVII

br. 1 Alberto Puschi — T. Luciani Trst, 14. studenog 1884.

P. zahvaljuje L. na čestitkama koje mu je uputio za njegovo postavljenje na dužnost direktora Gradskog muzeja. Na tom je položaju ranije bio Kunz.

Sv. XLVIII

br. 1 Ant.-Reali — T. Luciani 8. rujna 1875.

Sv. XLIX

br. 1 Giov. Rizzacasa — T. Luciani Foggia, rujna 1880.

R. upućuje L. da mu javi koji bi njegov rad mogao uključiti u školsku antologiju koju kani izdati.

br. 2 Ant. Reali — T. Luciani Foggia, 30. studenog 1880.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 23. listopada 1880.

Sv. L

br. 1 Riosa Giovanni — T. Luciani

br. 2 Riosa G. — T.L. Milano, 19. veljače 1866.

R. javlja L. da priprema građu za svoj rad o Vergeriju i piše o venecijanskoj upravi u Istri.

br. 3 R.G. — T.L. Milano, 26. kolovoza 1866.

R. izražava L. svoje žaljenje (nakon bitke kod Custoze i Visa) što Italija ne poduzima ništa u pogledu Istre. Javlja L. da su Madonizza, Vidaković i Popović došli na dopust od nekoliko dana u Milano.

br. 4 R.G. — T. L. Koper, 29. kolovoza 1868.

R. obavještava L. da će, po svom dolasku u Oprtalj, prikupiti podatke o tamošnjom grbu. Zatim mu javlja da se natjecao za prijem u službu na Tehničkoj školi u Trstu pa moli L. za podršku posredstvom Ortisa i Derina.

br. 5 R.G. — T.L. Oprtalj, 27. rujna 1869.

R. javlja L. da mu je uputio svoj rukopis o povijesti Istre te da će mu, po povratku u Milano, poslati i svoj tiskani rad o važnosti Jadrana za Italiju.

br. 6 R.G. — T.L. Monza, 20. veljače 1884.

br. 7 R.G. — T.L.

R. obavještava L. o postojanju kluba »Garibaldi«, u kojem se okupljaju ljudi iz gotovo svih partija., koji rade na stvari talijan-

ske rivendikacije istočnih oblasti. R. moli L. da prilikom inauguracije spomenika u Mestru, bude zastupljena i sva emigracija s područja Julijskih alpi te da ne bude zaboravljen ni gore spomenuti klub, jer je veći broj Istrana branio Veneciju i Mestre. U prilogu: Jedno Riosino pismo od 7. kolovoza 1866. Carlu Combiju (2).

Sv. LI

- br. 1 Pitteri Riccardo — Antonio Vidachovih (Vidaković)
Trst, 22. studenog 1886. (?)
- br. 2 Pitteri Riccardo — A. Vidaković 24. studenog 1886.
- br. 3 Pitteri R. — T. Luciani Trst, 11. prosinca 1886.

P. javlja L. da je saznao od Hortisa i Vidakovića da se on prihvatio da bude predstavnik grada Trsta na umjetničkoj izložbi u Veneciji. Uprava umjetničkog kluba je prihvatila Luc. zahtjev da mu bude dodijeljen kao pomoćnik Eugenio Rota.

Sv. LII.

- br. 1 Francesco Pellegrini — T. Luciani Belluno, 20. lipnja 1879.
Pellegrini upućuje nekoliko bilježaka o svom rodnom kraju, o Istraninu Simonu de Gavardiju iz Kopra koji je živio u Bellunu u XIV st. i o obitelji Ballerini iz Poreča koja se tamo našla u XV st.
- br. 2 P.F. — T.L.
P. zahvaljuje za niz podataka koje mu je L. uputio o Castaldiju i o otkriću štampe u Istri. I sam P. iznosi u pismu niz vrijednih historijskih podataka.
- br. 3 P.F. — T.L. Belluno, 9. kolovoza 1888.

Sv. LIII.

- br. 1—3, G. Occioni Bonaffons — T. Lucian i (Videm, 4. ožujka 1864, 26. kolovoza 1884, Videm, 21. siječnja 1886).
- br. 4 G.O.B. — T.L. Videm, 4. veljače 1886.
B. upućuje L. sadržaj članka o drugom izdanju djela »Venezia Giulia«.

Sv. LIV.

- br. 1 Luigi Narducci — T. Luciani San Daniele del Friuli,
4. lipnja 1869.
N. javlja L. o neslozi partija svih mogućih tendencija, o kaosu zakona i o nesređenoj javnoj administraciji. Narducci, kao iskreni svećenik, ne podnosi takvo stanje stvari.
- br. 2—7, L.N. — T.L. (San Daniele del Friuli, 8. siječnja 1871,
16. siječnja 1885, 2. veljače 1885, 8. ožujka
1885, 29. prosinca 1885, 15. prosinca 1892).

Sv. LV.

- br. 1 Manzoni Baldissera — T. Luciani Bari, 14. listopada 1865.
M. Piše L. da su radovi na željezničkoj pruzi završeni pa se on kao stručnjak, pita da li će država otpustiti radnike ili će prihvatiti one koji bi htjeli ostati u službi željeznice. M. se namjerava uvrstiti u dobrovoljce u slučaju rata s Austrijom.
- br. 2 Manzoni Baldissera — T.L. Bari, 14. studenog 1865.
- br. 3 M.B. — T.L. Bari, 22. listopada 1865.
M. obavještava L. o toku prdizborne kampanje kao i o ishodu samih izbora u tom gradu.
- br. 4—5, M.B. — T.L. (Bari, 24. veljače 1886, 28. veljače 1886).
- br. 6 M.B. — T.L. Massafra, 10. svibnja, 1866.
Manzoni moli svog rođaka Lucianija da mu omogući pristup korpusu dobrovoljaca u svojstvu potporučnika, budući da je iz armije izašao sa činom artiljerijskog vodnika.
- br. 7 M.B. — T.L. Massafra, 20. lipnja, 1866.
M. pristaje da bude primljen i u redovnu vojsku sa činom vodnika, koji je postigao ranije.
- br. 7 M.B. — T.L. Campobasso, 15. listopada 1884.
Povodeći se Lucianijevim primjerom, Manzoni se pojavio s javnim napisima u novinama. Posebno ističe da stranci nemaju pravo da im pripisuju neku novu nacionalnost, u ovom slučaju, hrvatsku.
- br. 8 M.B. — T.L. Campobasso, 10. veljače 1885.

Sv. LVI.

- br. 1 Giovanni Marinelli — T. Luciani Padova, 3. siječnja 1885.
M. se raduje što su L. i Baseggio pokrenuli pitanje objavljivanja Combijevih pisama. Pristaje da uputi Luc. kopiju pisama koje mu je pokojni Combi svojevremeno napisao.
- br. 2 G.M. — T.L. Padova, 6. veljače 1885.
- br. 3 G.M. — T.L. Padova, 13. ožujka, 1887.
M. javlja L., povodom njegova traženja, da se slobodno koristi njegovim radom »Slaveni, Nijemci, Talijani«, koji je objavljen 1885. u »Atti dell'Istituto«.
- br. 4 G.M. — T.L. Padova, 9. studenog 1887.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 12. studenog 1887.

Sv. LVII.

- br. 1 Moise Giovanni — T. Luciani Cres, 15. prosinca 1859.
- br. 2 Moise Giovanni — T. Luciani Cres, 23. prosinca 1881.
M. moli L. da neposredno ili posredno preporuči Ministru drugo izdanje gramatike za pojedine škole. Ta gramatika je prihvaćena kao udžbenik ranije u Savoni i Torinu. Istovremeno moli L. da napiše članak za list »Strenna Istriana«, jer u Istri nije dobio potreban publicitet.
- br. 3 M.G. — T.L. Cres, 5. ožujka 1884.
M. moli L. da se u novom izdanju Stankovićevog djela o znamenitim istarskim ličnostima unesu i Francesco Patrizj (Petrić) i Francesco Moise s otoka Cresa.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 30. prosinca 1881.

Sv. LVIII.

- br. 1 Daniele Marchio — T. Luciani Voltaggio, 31. listopada 1884.
M. moli L. da mu uputi sve moguće podatke o Carlu Combiju jer kani održati javnu komemoraciju o njemu.
- br. 2 Daniele Marchio — T. Luciani Genova, 29. studenog 1884.
- br. 3 „ „ Voltaggio, 18. rujna 1885.
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 8. studenog, 22. studenog i 2. prosinca 1884.

Sv. LIX.

- br. 1 Rizzi Nicolò — T. Luciani Pula, 13. kolovoza 1858.
R. piše L. da je javio Kandleru kako puljski spomenici trpe zbog odsutnosti njihova konzervatora i da on (Kandler) snosi krivnju. Rizzi javlja L. da će 4. listop. biti izvršeno porinuće velikog parobroda pa ga tom prilikom poziva u Pulu.
- br. 2 R.N. — T.L. Pula, 6. listopada 1858.
R. obavještava L. da je Kandler bio u Puli i da mu nije mogao na vrijeme najaviti svoj dolazak. Kandler je očekivao u Puli nadvojvodu, ali se ovaj zbog iznenadne Margeritine smrti morao vratiti.
- br. 3 R.N. — T.L. Pula, 30. listopada 1868.
R. moli L. da mu, u diskreciji, napiše svoje mišljenje o liječnicima Barsanu i Nouveilleru, koji su se javili, pored mnogih drugih na temelju općinskog pulskog natječaja, za zaposlenje.
- br. 4—5 R.N. — T.L. (Pula, 25. veljače 1871, Castelfranco, 26. ožujka 1880).
- br. 6 R.N. — T.L. Pula, veljača 1883.
R. obavještava Luc. da su, uslijed smanjenja općinskog personala, otpuštena i dva talijanska službenika, od kojih i talijanski državljanin Alfonso Pozzati iz Venecije, koji je tamo radio deset godina. R. moli Luc. i Combija da se zauzmu za navedenu osobu, ukoliko se ona vrati u Veneciju.
- br. 7 R. N. — T.L. Pula, 12. studenog 1886.
Rizzi zamjera Luc. što se odazvao svojim pismom listu »Eco di Pola« i smatra da ga je neodgovorni urednik izigrao. Taj se urednik (Pozzati) nalazio i ranije u Puli ali je bio otpušten i dugi niz godina nije mogao doći do stalnog zaposlenja. Rizzi drži da se Luc. mogao obratiti Sleseru, Schrammu, kanoniku dekanu Clevi ili njemu da mu objasni taj slučaj.
- br. 8 R.N. — T.L. Pula, 1. svibnja 1888.
- br. 9 R.N.— T.L. Pula, 2. siječnja 1890.
U prilogu: Prijepisi i crteži većeg broja latinskih natpisa.

Sv. LX.

- br. 1 Roberti G.B. — T. Luciani 21. ožujka 1866.

Sv. LXI.

br. 1—3, Roberti Giuseppe — T. Luciani (Milano, 9. prosinca 1865,
20. prosinca 1865, 3. ožujka 1866).

Sv. LXII.

br. 1 A. Rodinis — T. Luciani Pula, 7. srpnja 1886.

R. moli L. da ga informira o poslovanju društva Chiampi iz Venecije, s kojim namjerava poslovati za plasiranje svojih lijekova u Italiji.

br. 2—4, A.R. — T.L. (Pula, 8. srpnja 1886, 21. srpnja 1886,
22. studenog 1887).

Sv. LXIII.

br. 1 Ronzoni Giuseppe — T. Luciani Bergamo, 12. travnja, 1878.

br. 2 „ „ Bergamo, 13. lipnja, 1878.

R. zahvaljuje L. za istraživanja, koja vrši za njega u vezi s G. Rinaldom Carlijem. Javlja da je pronašao ime autora zajedničke slike Carlija i njegove supruge. Riječ je o slikaru Nazari Bortolomeu iz Bergama.

br. 3 R.G. — T.L. Bergamo, 18. studenog 1879.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 21. travnja 1878.

Sv. LXIV.

br. 1 Rossetto Luigi — T. Luciani Saonara, 26. travnja 1886.

Sv. LXV.

br. 1 Rossi Eugenio — T. Luciani Livorno, 4. prosinca 1863.

Sv. LXVI.

br. 1 Rota Antonio — T. Luciani Pula, 3. svibnja 1884.

br. 2 Rota Antonio — T. Luciani

R. moli L. da pronađe u Veneciji kopije nekih dokumenata kako bi mogao kompletirati monografiju svoje obitelji. Naglašava da njegova obitelj potiče iz Bergama.

Sv. LXVII.

- br. 1 Rota Stefano — T. Luciani Piran, 1. travnja 1886.
R. pokušava ući u trag izgubljenom rukopisu G. Tartinija, koji se sastoji od tri sveska i bio je spreman za tisak prije maestrove smrti. R. objašnjava L. ono što mu je poznato o kretanju tog djela i smatra da se nalazi u tamošnjem arhivu.
- br. 2 R.S. — T.L. Piran, 20. travnja 1886.
R. obavještava Luc. da posjeduje original Combijevog djela »Ragioni e Proporzioni« pa može uputiti kopiju istarskom društvu u Poreču ili je zadržati kao svoje vlasništvo. Posjeduje gotovo sva Tartinijeva djela.
- br. 3 R.S. — T.L. Piran, 1. veljače 1887.
Rota javlja da je ostavio prije nekoliko godina C. Combiju Tartinijevo djelo pa sada moli Luc. da isto pošalje Porečkoj biblioteci.
- br. 4 R.S. — T.L. Piran, 5. veljače 1887.
- br. 5 R.S. — T.L. Piran, 8. lipnja 1890.
R. ne krije svoje razočarenje zbog držanja istarskih talijana prema njemu. Navodi Luc. da je prije trideset godina otvoreno proricao ovakvo stanje.
- br. 6 R.S. — T.L. Piran, 17. rujna 1891.

Sv. LXVIII.

- br. 1—2, A. Rovisi — T.L. (Cuneo, 28. listopada 1862),
4. svibnja 1863).
- br. 3 R.S. — T.L. Cuneo, 4. svibnja, 1863.
R. javlja L. o svojem neslaganju s rođacima u Istri, koji mu ne upućuju financijska sredstva kako bi ga prisilili da se ponovo pridruži talijanskim dobrovoljcima ili da se vrati u domovinu. Posebno se tuži na svog rođaka Antonija Rovisa, podeštata iz Zminja, koji nije održao svoje obećanje.
- br. 4 A.R. — T.L. Cuneo, 13. kolovoza 1863.
R. obavještava L. da će ostati i dalje istih političkih uvjerenja, iako mu je život u emigraciji veoma težak, a budućnost obećava veoma malo. R. je otpušten iz vojske, ali ostaje u Italiji da bi služio domovini u slučaju potrebe.

Sv. LIX.

br. 1—2, G.di Sardegna — T.L. (Perugia, 3. travnja 1875,
17. travnja 1873).

br. 3 G.di Sardegna — T.L. Fondo in Valle di Non nel Trentino,
7. rujna, 1876.

S. moli L. da mu provjeri i dostavi određene historijske podatke o Trstu, Devinu, Vipavi i drugim mjestima da bi mogao dovršiti jedan svoj rad.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 13. travnja 1873.

Sv. LXX.

br. 1—2, Ferd Scarpa — T. Luciani (Torino, 3. marta 1866,
Bagni d'Andorno 20. kolovoza 1876).

Sv. LXXI.

br. 1 Schiavi Lorenzo — T.L. Koper, 8. prosinca 1893.
S. upućuje L. jednu svoju tragikomediju.
U prilogu: Koncept Luc. pisma.

Sv. LXXII.

br. 1 Herman Schram — T. Luciani Pula, 10. veljače 1884,
S. upućuje L., umjesto bolesnog mladog Defranceschija, izvještaj o natpisima iz sela Želiski (Barban). S. posjeduje razne vrste venecijanskog novca pa se nada da bi ga mogao prodati u Veneciji, dok rimski novac i druge prahistorijske predmete kani predati Puljskom muzeju.

Sv. LXXIII.

br. 1 Giuseppe Schubart — T. Luciani Trst, 8. rujna 1867.

Sv. LXXIV.

br. 1 Antonio Scampicchio — T. Luciani Labin, 19. studenoga 1868.

Sv. LXXV.

br. 1 Edoardo Sedmach (Sedmak) — T. Luciani Šeget, 14. rujna 1859.
S. upućuje L. crteže o pronađenim sarkofazima (prema mišljenju Kandlera) odnosno kamenim kadama (prema ocjeni Sedmakovog oca) u blizini Šegeta. Zatim ga obavještava da se na tom obalnom području, za vrijeme oseke, mogu vidjeti mozaici što

navodi na pomisao o postojanju jednog rimskog grada u prošlosti.

br. 2 E.S. — T.L. Verona, 26. kolovoza 1862.
S. upućuje L. jedan broj talijanskih novina »Bollettino bibliografico«, koje je on dobio. S. navodi kako je taj list bio privremeno zabranjen od strane Rossijeve policije.

br. 3 E.S. — T.L. Verona, 22. svibnja 1863.

Sv. LXXVI.

br. 1 G. Seraschin — T. Luciani Pula, 28. rujna 1876.
S. javlja L. da je pronašao na dubini četiri metra temelje stare kuće sa zidovima obloženim mramorom mozaicima, razne vrste starog novca kao i jedan kostur.

Sv. LXXVII.

br. 1 Serena Gaetano — T. Luciani Palermo, 12. siječnja 1866.
S. moli L. da, preko poznatih visokih ličnosti, podrži njegov zahtjev za unapređenje u službi javne sigurnosti. U pismu podvlači svoja stradanja od 1848. do 1860. i ranjavanja za nacionalnu stvar kao i munjevito napredovanje svojih nesposobnih kolega i pretpostavljenih, koji su se doskora bavili raznim zanatima.

Sv. LXXVIII.

br. 1 Sernagiotto Matteo — T. Luciani Treviso, 6. svibnja 1877.

br. 2 Sernagiotto Luigi — T. Luciani Venecija, 10. siječnja 1881.
S. javlja L. da se informirao kod svoga tasta o ikoni iz Labina. Natale Schiavoni (otac njegova tasta) nije autor te slike, već postoji vjerojatnost da su to bili njegovi učenici Zennaro i Borsato.

br. 3 Sernagiotto Luigi — T. Luciani 14. siječnja 1881.
S. je posjetio F. Zennara i saznao da je on autentični autor slike u labinskoj crkvi. S. daje L. na znanje da će uskoro izaći iz tiska njegova knjiga o Schiavoniju.

Sv. LXXIX.

br. 1 Serravallo Jacopo — T. Luciani 8. lipnja 1870.

Sv. LXXX.

- br. 1 G. Silli — T. Luciani Milano, 12. svibnja 1866.
S. moli L. da mu pošalje novčanu pomoć i javlja da se upisao u dobrovoljce. U istom pismu nalazi se i poruka G. Cattaru.
- br. 2—3, G.S. — T.L. (Milano, 24. siječnja 1867, 2. travnja 1868).
- br. 4 G.S. — T.L. Rim, 3. svibnja 1880.
S. javlja da je podijelio De Franceschijevu knjigu službenicima Ministarstva trgovine te da će Sošić (Sossich) izvršiti naplatu. S. navodi kako se Moscarda ljuti na Madonizzu zbog njegova članka u kojem navodi da je Venecija osvojila Istru.
- br. 5 G.S. — T.L. Rim, 9. lipnja 1880.
S. piše da će biti teško pronaći emigranta (iako ih ima mnogo koji se nalaze u teškom materijalnom stanju!) koji bi se prihvatio rasprodaje knjige »La Venezia Giulia« zbog poniženja.
- br. 6 G.S. — T.L. Napulj, 22. siječnja 1886.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 13. lipnja 1880.

Sv LXXXI.

- br. 1 Solera Giovanni — T. Luciani Crema, 22. listopada 1865.
S. izvješćuje L. o rezultatima izbora u Cremi.
- br. 2—4, S.G. — T.L. (Crema, 21. studenog 1865, 13. veljače 1866, 26. veljače 1866).

Sv. LXXXII.

- br. 1 Raffaello Sopran — T. Luciani Oderzo, 23. studenog 1887.
S. javlja L. da je pokrenuo akciju za postavljenje spomen ploče Francescu Dall'Ongaro, koji je živio u tom mjestu, pa traži njegovu podršku i materijalnu pomoć.
U prilogu: Koncept L. pisma od 26. studenog 1887.

Sv. LXXXIII.

- br. 1 Enrico Soucek — T. Luciani Zadar, 21. svibnja 1887.
U prilogu: Koncept L. pisma od 27. svibnja 1887.

Sv. LXXXIV.

- br. 1 Antonio Sponza — T. Luciani Rovinj, 10. rujna 1861.
S. izvješćuje L. da će mu uskoro uputiti svoje radove. Dostavlja mu spisak novoizabranih predstavnika za porečki sabor i svoja

zapažanja o toku predizborne kampanje. S. moli L. da se zauzme za dipl. matematičara Domenica Constantinija, koji je ostao bez namještenja nakon zatvaranja Nautičke škole u Rovinju. S. predviđa u skoroj budućnosti nasilje u ovom kraju i moli da mu L. da svoje mišljenje.

- br. 2 Antonio Sponza — T.L. Rovinj, 7. srpnja 1882.
U prilogu: Koncepti L. pisama od 14. srpnja, 14. kolovoza 1882. i koncept pisma prof. Ivi od 17. kolovoza 1882.

Sv. LXXXV.

- br. 1 Pietro Stecar — T. Luciani Carrara, 18. kolovoza 1879.

S. moli L. da mu, putem svojih prijatelja podrži molbu za prijem na Tehničku školu u Cividalu u svojstvu profesora ili direktora. S. želi da sličnu preporuku uputi u njegovu korist i Coiz.

- br. 2 P.S. — T.L. Lendinara, 30. siječnja 1886.

- br. 3 P.S. — T.L. Lendinara, 2. rujna 1887.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 1. rujna 1887. i koncept Luc. pisma A. Coizu od 25. kolovoza 1879. kao i prijepis napisa povodom smrti Giovanni Stecara.

Sv. LXXXVI.

- br. 1—3, S.F. — T.L. (Venezia, 18. svibnja 1887, 20. svibnja 1887, 28. prosinca 1892).

Sv. LXXXVII.

- br. 1 Nazario Stradi — T. Luciani Piran, 10. studenog 1866.
S. saznaje da će talij. vlada otvoriti u Piranu jednu konzularnu agenciju pa moli Luc., u koliko je ta vijest istinita, da ima u vidu njegovu molbu.

- br. 2 N.S. — T.L. Piran, 6. prosinca 1869.

Sv. LXXXVIII.

- br. 1 Taramelli Torquato — T. Luciani Videm, 2. ožujka 1873.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 28. veljače 1873.

Sv. XXXIX.

- br. 1 A. Tedeschi — T. Luciani Firenca, 8. ožujka 1868.

Tedeschija veseli što je L. obišao Istru i naišao na sačuvani patriotski duh onog naroda. Žali, međutim, što je neki novinar u listu »Avvenire« ustvrdio da Trst nije ni talijanski ni njemački ni slavenski grad jer u njemu ima svih tih nacionalnosti. Te je odgovorio na ovaj napis u »Gazzetti di Firenze«. Izvad iz ovoga članka objavio je i tršćanski »Cittadino«. T. se tuži L. na talijanske novine i podvlači da malo tko mari za knjige. Iznosi primjer zbirke pjesama svoje kćeri, koju je Victor Hugo lično pohvalio u svojem pismu.

- br. 2 A.T. — T.L. Firenca, 13. ožujka 1868.

T. smatra da bi Italija, s jednom novom vladom, slobodna od francuskog vazalstva, u savezu sa Prusijom, lako dobila Tirol, Trst i Istru. Kani potaknuti Tršćane da ne upute u Beč na proslavu svoju vojnu delegaciju kao što su to učinili i Česi.

Sv. XC.

- br. 1 Zaira Tedeschi — T. Luciani Trst, 5. kolovoza 1890.

Sv. XCI.

- br. 1 Domenico Tessari — T. Luciani Torino, 7. veljače 1886.
T. zahvaljuje L. što mu je uputio knjigu i smatra da bi trebalo odati počast pokojnom zemljaku Vincenzu de Castru.

Sv. XCII.

- br. 1 Matilde Ticcò — T. Luciani Bassano, 7. rujna 1878.

- br. 2 Giuseppe Tivaroni — T. Luciani Padova, 22. prosinca 1864.

- br. 3 Giuseppe Tivaroni — T. Luciani Milano, 24. listopada 1865.
T. moli L. da mu ukaže na neki demokratski list, kojemu bi slao svoje dopise iz Milana ili na neko upražnjeno mjesto u novinskim redakcijama. O ishodu izbora ne može reći još ništa određeno.

- br. 4 Toffetti Michele — T. Luciani Vodnjan, 18. lipnja 1880.
T. šalje L. nekoliko podataka o svećeniku Francescu Bradamante koji je živio u Vodnjanu u 18. stoljeću. Prihvatio je poziv De Franceschija da napravi nacrt Nezakcija.
U prilogu: Koncept L. pisma od 14. i 22. lipnja 1880.

- br. 5—6, T. P. — T.L. (Trieste, 14. srpnja 1878, 29. srpnja 1878,
11. listopada 1872).
T. moli L. da pročita dva njegova rukopisa koji se nalaze u ta-
mošnjoj Accademiji.
U prilogu: Koncept L. pisma od 24. srpnja 1878. kao i prijepis
podataka koje je od njega zatražio Tomasin.
- br. 8 Tomitano Pompeo — T. Luciani Oderzo, 21. listopada 1876.
U prilogu: Koncept Luc. pisma od 18. listopada 1876.
- br. 9 Tommasini Muzio — T. Luciani
T. naglašava da su njegovi kolege iz uprave jednoglasno prihva-
tili Luc. za člana društva (Società adriatica di scienze naturali).
- br. 10 G. F. Tonetti — T. Luciani Berlin, 17. prosinca 1869.
br. 11 „ „ Bazel, 11. veljače 1870.
T. obavještava L. da je uzalud tragao za Vlačićevim djelima po
antikvarijatima u Njemačkoj, jer je u posljednje vrijeme bila
nevjerojatno velika potražnja za njegovim djelima.
- br. 12—14, Francesco di Toppa — T. Luciani (Videm, 16. veljače 1868,
2. ožujka 1868, 20. studenog 1876).
- br. 15 „ „ (Videm, 9. travnja 1874.
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 20. travnja 1874. i 30. stu-
denog 1876.
- br. 16 Francesco Trivellini — T. Luciani Bassano, 8. svibnja 1880.
T. šalje L. pismo koje mu je dostavio svećenik Gio. Mosele iz
Galzignana u vezi s istraživanjem podataka o Fortisovim pi-
smima.
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 27. svibnja i 13. lipnja 1880.
- br. 17 Giov. Tromba — T. Luciani Rovinj, 16. kolovoza 1885.
T. moli L. da se javi svojim člancima u njihovom listu »Scolta«.
- br. 18 Urbani Domenico — T. Luciani Venecija, 22. kolovoza 1872.
U. dostavlja L. prijepis dva dokumenta iz zbirke Cicogne koja se
odnose na Pazin.
- br. 19—20, U.D. — T.L. (17. srpnja 1875, Venezia, 7. kolovoza 1876).
- br. 21—26, Vacca Paolina — T. Luciani (Milano, 10. srpnja 1865,
15. srpnja 1865, 22. srpnja 1865, 29. srpnja 1865,
30. srpnja 1865, 31. srpnja 1865).

- br. 27 P. Vaccari i Vaccari — Delfini Marietta — T. Luciani
Milano, 3. kolovoza 1865.
- br. 28—29 Vaccari — Delfini Marietta — T.L.
Milano, 16. listopada 1865, 7. studenog 1865).
- br. 30 Vaccari — Delfini Marietta — T.L.
Milano, 18. siječnja 1866.
U prilogu: Prijepis učiteljske svjedodžbe Paola Vaccari
- br. 31 Franco Valentini — T. Luciani Venecija, 8. lipnja 1870.
- br. 32 Venier Giuseppe — T.L. Borgo S. Donnino, 30. studenog 1884.
V. upućuje L., u svoje i u ime svoga brata, novčani prilog u korist izgradnje spomenika Carlu Combiju, koji će se podignuti u Kopru.
- br. 33 Venier Giuseppe — T.L. Aosta, 8. kolovoza 1885.
V. moli L. da izvrši jednu delikatnu misiju kod grofa Antonia Manna iz Torina.
- br. 34—35, V.G. T.L. (Austo, 30. rujna 1885, 28. rujna 1885).
V.G. — T.L. Aosta, 8. listopad 1885.
V. daje upute L. kako da podrži njegov zahtjev u pogledu sticanja plemićkog naslova njegove obitelji.
- br. 37 V.G. — T.L. Aosta, 5. veljače 1886.
- br. 38 Venier Silvestro — T. Luciani Buje, 17. kolovoza 1878.
V. preporuča L. emigrante N. Ragosu i C. Picciolu iz Trsta, koji su dezertirali iz austrijske vojske.
U prilogu: preporuka za Lucianija od strane Pietra Franca (podprefekta) iz Riminija u korist N. Ragoše.
- br. 39—40, Verbis F. — T. Luciani (Venezia, 23. srpnja 1882,
25. prosinca 1886).
- br. 41—42, Verde — T. Luciani (2 pisma)
- br. 43 Fabio Vergottini — T. Luciani Poreč, 23. prosinca 1887.
- br. 44 Giuseppe Vergottini — T.L. Poreč, 1. studenog 1864.
- br. 45 Giuseppe Vergottini — T.L. Poreč, 4. svibnja 1882.
U prilogu: Koncept L. pisma od 12. svibnja 1882.

- br. 46 Giovanni Vesnaver — T.L. Trst, 12. veljače 1884.
V. moli L. da mu pruži pomoć u prikupljanju historijskih podataka, koji se odnose na Grožnjan, o kojem namjerava pisati.
- br. 47 G.V. — T.L. Trst, 16. studenog 1884.
V. traži od L. da mu iznese svoje tumačenje o dokumentima, koje je pronašao u biskupskom arhivu u Novigradu.
U prilogu: Koncept L. pisma od 26. veljače 1884.
- br. 48 F. Viezzoli — T. Luciani Parma, 8. veljače 1885.
V. daje svoju ocjenu novom izdanju djela »Venezia Giulia« i podsjeća L. na skorašnje izbore u Pazinu, predlažući da Talijani s istarske obale otkupe zemljišta na pazinskom području, kako bi na taj način dobili izborna prava na toj općini. Viezzoli predlaže da se izbriše s popisa zemljaka u kraljevini Werner, kapetan karabinijera, koji je prema onome što piše »Fanfulla« rimskog porijekla.
- br. 49 F. Viezzoli — T.L. Parma, 6. studenog 1891.
- br. 50 Giuseppe Vivani — T.L. Parma, 26. siječnja 1886.
- br. 51 F. Vivante — T.L.
U prilogu: Poruka Vivanta G.A. Franceschiju od 10. srpnja 1866.
- br. 52 Illuminato Zadro — T.L. Trst, 13. lipnja 1883.
Z. moli L. da dešifrira natpis s ploče, koja je pronađena u kanalu između Lošinja i Cresa.
- br. 53 Illuminato Zadro — T.L. Trst, 8. srpnja 1883.
Zadro upućuje L. vjerni prijepis pisma konzervatora iz Akvilejskog muzeja, koji je djelomično uspio odgonetnuti latinski natpis s otoka Cresa.
- br. 54 Illuminato Zadro — T.L. Trst, 15. srpnja 1883.
U prilogu: Koncept L. pisma od 17. lipnja, 10. i 21. srpnja 1883.
- br. 55 Ant. Zerman — T.L. Palermo, 16. rujna 1862.
- br. 56 Ant. Zerman — T.L. Termini, 13. listopada 1862.
Z. potvrđuje primitak vanrednog novčanog dodatka.
- br. 57—58, A.Z. — T.L. (Ancona, 7. srpnja 1863, 27. kolovoza 1863).

Z. javlja L. da su pisari, po nalogu iz ministarstva dobili zamjenu i vraćeni u svoje jedinice.

KUTIJA VI

U sadržaju ove kutije nalazimo korespondenciju Martinuzzija, koji Lucianiju podnosi iscrpne izvještaje o svim zbivanjima u Labinu, I. G. Merlata koji vodi brigu o otkupljivanju rukopisne ostavštine pok. Kandlera, s posebnim osvrtom o prikupljanju neobjavljene građe te o mogućnosti njezina tiskanja. Ovamo spada i prepiska S. Morpurga i A. Zenattija, koji objavljuju stručne radove o arheološkim nalazima u Istri, L. Morteanija koji, kao i mnogi drugi pisci, ovisi o Lucianijevoj pomoći s obzirom na arhivsku građu koja se nalazi u Veneciji.

G. Moscarda se bavi izdavačkom djelatnošću, aktivno sudjeluje u svim značajnim akcijama koje vode njihova udruženja na talijanskom tlu. Korespondenciju s Lucianijom vodili su još C. Negri, E. Pais, A. Pasdera, L. Pigorini, koji je Lucianija predložio za inspektora spomenika i iskapanja te razmjenjivao s njime stručna mišljenja po službenoj dužnosti. G. Polesini se javlja s političkim vijestima i novostima na pronalaženju starina s istarskog područja. Postoji i nekoliko pisama E. Popovića (Popovich), E. Rezze, C. Richtera, M. Rizzija i drugih.

Sv. I.

br. 1 Giuseppe Martinuzzi — T. Luciani Labin, 9—12. kolovoza 1863.

M. se zahvaljuje L. za pohvalnu ocjenu koju je on dao posljednjoj pjesmi njegovoj kćeri Giuseppini i za njegovo ohrabrenje kako bi se ona u budućnosti posvetila klasicima i historiji. I pored najboljih želja, M. nije u stanju da nabavi literaturu, za koju se bio preporučio. M. govori opširno o dugogodišnjem bezuspješnom nastojanju o izboru zajedničke zgrade, u kojoj bi bili locirani parohija, škola, općinska uprava, zatim o sjedištu njihova društva i o njegovom uzaludnom nastojanju u tom predmetu s mogućim rješenjima, koje je na više sjednica lično nudio. Martinuzzijevi prijedlozi o tim pitanjima naišli su na veliki otpor ostalih članova društva pa nastoji pridobiti Luc., kako bi on svojim autoritetom mogao utjecati na daljnji razvoj događaja u Labinu. M. se lično boji za daljnju sudbinu toga mjesta i posebno ističe da ne bi bilo ni ceste za Rabac kada se on i Luc. ne bi bili svojevremeno založili. M. najavljuje L. nekoliko novih pjesama koje je njegova kćerka sastavila.

U prilogu: Jedan primjerak Martinuzzijevog razrađenog nacrtu za gradnju gore navedenih prostorija s troškovnikom koji je uputio upravi Društva (Società del Casinò) u Labinu 28. lipnja, 1863.

br. 2 G.M. — T.L. Labin, 19. prosinca 1863.

M. nabraja članove novog Savjeta društva i dalje se žali što nisu prihvatili njegov nacrt o gradnji te prepušta Luc. da sam pogodi tko se od imenovanih usprotivio njegovoj zamisli.

br. 3 G.M. — T.L. Labin, 17. prosinca 1865.

M. govori L. o novostima Labina, o razmimoilaženju među članovima Društva u vezi s pojedinim odlukama, a posebno u pogledu prihvaćanja liječnika Nouveillera, rodom s otoka Brača, navodnog potomka jednog fran. generala.

Sv. II.

br. 1 Merlato Gaetano — T. Luciani Trst, 20. siječnja 1872.

M. piše L. povodom smrti njihovog zajedničkog prijatelja Kandlera. Posebno govori o veličanstvenom pogrebu, kojem su prisustvovali sve ugledne ličnosti iz zemlje i pokrajine kao i delegacije većih istarskih mjesta. Izražava iskrenu zahvalnost općinskoj delegaciji, advokatu Vidakoviću i prijateljima iz Venecije.

br. 2 M.G. — T.L. Trst, 30. siječnja 1872.

Na Luc. molbu Merlato pokušava napraviti popis svih rukopisa i objavljenih Kandlerovih djela što je, za života učinio i sam autor, ali se taj popis negdje zametnuo. M. izražava svoju sumnju o namjenama Savjeta u vezi s rukopisnom ostavštinom te iznosi da je dr. Vidaković uzeo u zaštitu obitelj Kandler. Radovi, koji se odnose na Istru, bit će izdvojeni iz cjelokupne zbirke djela, a na obitelji je da odluči kome će biti predana građa. M. je sastavio biografiju o najznačajnijim trenucima iz Kandlerova života što kani uputiti Amorosu radi objavljivanja predmeta u časopisu »Istria«.

br. 3 I. Gaetano Merlato — T.L. Trst, 11. veljače 1872.

Prema ranijem dogovoru, M. je uputio L. bilješke o Kandlerovom životu, o njegovim objavljenim radovima i rukopisima. M. javlja da je vijest o spremnosti Istarskog sabora da se materijalno

pomogne Kandlerovoj udovici, primljena od strane obitelji s posebnom zahvalnošću. To nije i slučaj sa Savjetom, čiji članovi smatraju da se pitanje mirovine riješi povezano s ustupanjem rukopisa od strane nasljednika. Imenovana je i komisija koja treba da se pozabavi tim predmetom, jer Kandlerovoj udovi ne bi pripadala redovna potpora. M. negoduje zbog takvog postupka i smatra da dobar dio Trščana nije cijenio Kandlera ni za života, niti ga sada cijeni nakon njegove smrti.

br. 4 G.M. — T.L. Trst, 14. veljače 1872.

M. će uputiti L. potpuniji popis Kandlerovih tiskanih djela i najvažnijih rukopisa. I u ovom pismu M. ističe mjere, koje njihova općina poduzima, u pogledu Kandlerove obitelji pa podvlači razliku između plemenitog nastojanja čitave Istre i ove njegove domovine.

br. 5 G.M. — T.L. Trst, 20. veljače 1872.

M. je primio pokusni tisak svog napisa o Kandleru i dostavlja ga Luc. To će isto učiniti za Ateneo, Valentinellija, za istarske gradove, Sabor, Amorosa i Polesinija. Još jednom iskreno žali što u Trstu jenjava akcija u odnosu na Kandlerovu obitelj, dok ljudi iz Istre iskazuju primjerno poštovanje na njegovu uspomenu.

br. 6 G.M. — T.L. Trst, 31. ožujka 1872.

M. javlja L. da je nacrt za vrata trščanskog groblja izradio arhitekt Matteo Pertsch i da je natpis »Resurrecturis« zamisao dr Lorenzuttija. Novu verziju o tom natpisu dao je dr Costantino Cambona (?) u svom pismu Merlatu. M. upućuje L. kopiju jednog Kandlerovog rukopisa čiji se sadržaj proteže na Istru i Trst. Nije u mogućnosti da pronađe ništa po djelu »Memorie del viaggio pittorico in Istria«. Selba i Tischbeina jer su oba izdavača umrla. M. šalje u pismu i Kandlerov pretposljednji latinski natpis koji je trebao biti postavljen na ulazu pri otvorenju Cenisija. Kopiju tog teksta je uputio i ministru, koji mu na pismo nije odgovorio.

br. 7 G.M. — T.L. Trst, 5. svibnja 1872.

M. drži da će članak, koji je primio biti od vanredne pomoći za sastavljanje popisa objavljenih i neobjavljenih Kandlerovih djela. M. javlja da »Codice diplomatico« nije kompletan, naime, obaviješten je da je pronađena tiskana zbirka raznih kodeksa, koji će biti dostavljeni Luc., da bi on mogao kompletirati primjerak

koji mu je bio ranije dostavljen. Jednako će biti upotpunjen velik broj primjeraka koji se nalaze u Kandlerovoj kući. M. žali što mu nisu dali kopiju objavljenih ili izrečenih stvari u Kopru. Prikupio je i dao uvezati radove do kojih je došao prigodom njegove smrti.

br. 8 G.M. — T.L. Trst, 17. studenog 1872.

M. moli L. da pronade za njegova prijatelja podatke o Francescu Zambecariju, koji je bio rektor škole u Kopru oko 1466. Tu je ličnost spomenuo u jednom svom djelu pok. Kandler.

Sv. III.

br. 1 Andrea Molinari — T. Luciani ———, 21. listopada (1865?)
M. piše L. o ishodu predizborne kampanje u Milanu i drugim mjestima u Lombardiji.

br. 2 A.M. — T.L. —————

M. javlja L. da su podneseni prigovori na izbor pojedinih kandidata za Dom poslanika pa u vezi s time moli L. da mu obavi određene usluge.

br. 3 A.M. — T.L. ————— 31. prosinca 1888.

Sv. IV.

br. 1 Salamone Morpurgo — T. Luciani
Albino Zenatti Rim, 4. listopada (1882?)

M. i Z. mole za daljnju suradnju u Archiviju. Žale što se ne javljaju dopisnici s istarskog područja. Ujedno mole Luc. podršku u obnavljanju pretplate ranijih korisnika iz Istre.

br. 2—3, S. Morpurgo — T.L. (Padova, 30. ožujka 1883?, 29. ožujka 1883).

br. 4 S. Morpurgo i A. Zenatti — T. Luciani —————

M. i Z. mole L. da učini sve kako bi došlo do tačnih podataka o iskopanim predmetima u Bermu da bi ih oni mogli objaviti u časopisu. Posebno mu čestitaju što je predstavljao Trst u Goldonijevim proslavama.

br. 5 S. Morpurgo i A. Zenatti — T.L. —————

M. i Z. mole L. da im pripremi nove radove za slijedeću godinu. Istu molbu upućuju preko njega Combiju. Žele da L. uputi ne-

koliko primjeraka časopisa pojedinim pretplatnicima u Istru i spominju da je došlo do zapljene jednog kontingenta istog naslova u Trstu.

- br. 6 S. Morpurgo — T. Luciani _____
M. i Zenatti su spremni za suradnju u vezi s prikupljanjem Combijevih pisama. Morpurgo bi rado nastavio nedovršeni Combijev rad o Vergeriju pa moli L. da ga o tome detaljno obavijesti.
- br. 7 S. Morpurgo — T. Luciani   Firenca, 7. kolovoza 1889.
- br. 8 A. Zenatti i S. Morpurgo — T.L.   Firenca, 7. siječnja 1886.
M. se žali zbog malog broja suradnika koji se bave istarskim problemima i moli L. da posreduje kako bi došlo do zamjene njihova časopisa s istarskim »Atti e memorie«.
- br. 9—10, S. Morpurgo — T.L.   Firenca, 17. ožujka 1876.
- br. 11   „   „   Firenca, 13. prosinca 1892.
U prilogu: Dva koncepta Luc. pisama upućenih dru Morpurgu.
- Sv. V.**
- br. 1 Luigi Morteani — T. Luciani   Piran, 28. travnja 1884.
Historičar De Franceschi je uputio Marteania Luc. za pomoć. M. želi saznati da li su Goina i drugi njegovi sugrađani iz Pirana dospjeli pod udar inkvizicije, jer to nije pronašao u piranskom arhivu. Ujedno ga moli da mu pronađe popis venecijanskog podedštata, koji bi, navodno, trebao naći »Segretario delle voci«.
- br. 2 L.M. — T.L.   Piran, 10. lipnja 1884.
- br. 3   „   „   Piran, 2. srpnja 1884.
M. traži neobjavljene dokumente o motovunskoj šumi i druge podatke. Posebno se osvrće na pojedine spise iz XIV st., u kojima je očito izrabljivanje šumskih dobara od strane Venecijanske Republike.
- br. 4 L.M. — T.L.   Trst, 7. veljače 1885.
M. javlja da je postavljen za prof. na Općinsku gimnaziju. Kako je mnogo kandidata reflektiralo na to mjesto. M. smatra da bez odlučne podrške Luc. prijatelja ne bi bio izabran.

br. 5 L.M. — T.L. Trst, 16. listopada 1887.

br. 6 L.M. — T.L. Trst, 28. prosinca 1887.

M. se nada pomoći iz Venecije za radove koje priprema o Piranu i Izoli.

br. 7 L.M. — T.L. Trst, 7. svibnja 1888.

br. 8 L.M. — T.L. Trst, 24. svibnja 1892.

M. je primio dokumente Piranskog župnog ureda, koje mu je dostavio Luc., i odobrava njegovu namjenu da se predloži administraciji Porečkog sabora da prepíše te spise. To ga posebno veseli jer poznaje osobno dra Amorosa i obraća se njemu kada mu se ukaže potreba.

U prilogu: Konpecti Luc. pisama

Sv. VI.

br. 1 Giorgio Moscarda — T. Luciani Milano, 5. siječnja 1886.

br. 2 G.M. — T.L. Milano, 16. siječnja 1886.

M. se priprema za izdavanje glasila »La città di Milano« koji bi se temeljio na trgovinskim obavijestima. Da bi stekao povjerenje od svog budućeg, eventualnog kreditora Rezze, iznosi Luc. svoj detaljni plan, potkrijepljen konkretnim ciframa, jer je stekao određeno iskustvo u Firenci s jednim »vodičem« o onom gradu.

br. 3 G.M. — T.L. Milano, 22. siječnja 1866.

br. 4 G.M. — T.L. Ancona, 7. rujna 1866.

M. moli L. da mu pomogne u prikupljanju podataka o nekim mornarima iz Rovinja, koji su se nalazili na talijanskim brodovima u viškoj bici jer se u Istri šire glasine o njihovoj pogibiji, pa su roditelji opravdano zabrinuti za njihovu sudbinu.

br. 5 G.M. — T.L. Ancona, 26. rujna 1866.

M. javlja da nema novosti iz Istre zbog obustavljanja saobraćaja. Smatra da se pitanje Istre može riješiti samo oružjem i da Italija nema poletnih državnika, generala i admirala koji bi nešto mogli postići, a vojska je bezvrijedna masa koja bi se dala poubijati. M. je saznao da u Trstu dolazi do svađa između mještana i članova posade talijanskih brodova na račun više

bitke. L. moli M. da posreduje kod zastupnika kako bi mu prijatelji iz Ministarstva mornarice omogućili premještaj u Veneciju.

br. 6 G.M. — T.L. 10. listopada 1866.

br. 7 G.M. — T.L. Rim, 31. siječnja 1880.

M. ima mnogo prigovora protiv osoba koje L. poznaje, i ne želi dati trenutnu ocjenu o događajima u Campu Veranu. Ministarstvo je bilo spremno da poduzme stroge mjere protiv emigranata, ali je M. potajno i pomoću generala Fabrizija uspio da to spriječi. Uostalom on je u svom programu na posljednjem skupu u Veneciji upozorio na opasnost akcije udruženih snaga i kasnije su događaji potvrdili njegovo predskazivanje.

br. 8 G.M. — T.L. Rim, 8. svibnja 1880.

M. se konačno oporavlja od teške bolesti. U Rimu su se ponovno kandidirali Maldini, Venecijanac, mornar i vojnik koji će najbolje zastupati njihove interese i Istru. Maldini uživa povjerenje službenih krugova i pripada desnici. M. ističe da Tršćani i Istrani nisu pristaše parlamentarnih partija ali da ne sumnja da će oni u Veneciji dati upravo njemu svoj glas. On tvrdi dalje u svom pismu da politika može prisiliti njihove prijatelje da se izjasne za ljevičarske kandidate, za koje su vezani, ali kada postoji najviši zajednički interes, može nastati i razlika u metodi vođenja borbe.

br. 9 G.M. — T.L. Rim, 4. listopada 1880.

M. javlja da je iznio svoj stav Maldiniju u pogledu venecijanškog plovidbenog društva, u kojem bi morali imati udjela i Istrani. Zato se obratio Galliju i predložio Cecona, Candussija ili Fabrisa iz Rovinja ali nije njega (Luc.) zbog brojnih neugodnosti koje je doživio. Uključenjem Istrana došlo bi do boljih veza između dvaju naroda sa suprotnih obala. M. je stekao slično iskustvo ranije kada je predložio da Istrani stječu vlastitim sredstvima svoj kruh.

br. 10 G.M. — T.L. Rim, 1. listopada 1884.

M. prihvaća postavljeni zadatak i uskoro će odgovoriti na L. pismo s popisom imena.

br. 11 G.M. — T.L. Rim, 4. listopada 1884.

M. javlja da povjereni posao teče sporo, iako mu izdašno pomažu advokat Salmona.

br. 12 G.M. — T.L. Rim, 23. listopada 1884.

br. 13 „ „ Rim, 13. studenoga 1884.

M. je uputio L. bilješku potpisa svih onih koji su pristali da dadu svoj novčani doprinos za spomenik u čast pok. prof. Combija. Žali što su se Trentinci posve odijelili od Istrana.

br. 14 G.M. — T.L. Rim, 29. prosinca 1885.

M. javlja da je slučajno Sbarbaro novost koju tisak iz dana u dan uveličava. Posebno ističe ekonomske prilike u Istri, podržava ideju o jedinstvenom glavnom gradu za širu Istru i ne gaji iluzije o njihovoj političkoj stvari, jer su im tamo snage neznatne.

br. 15 G.M. — T.L. Rim, 20. siječnja 1886.

M. smatra da je prava fatalnost što vrijedni ljudi napuštaju Istru i da bi novi glavni grad, nezavisan od Trsta, bio od vanrednog značaja za vođenje borbe protiv slavenstva, no, to ne bi nikada smjelo biti protiv općeg raspoloženja njihovih zemljaka i interesa bilo kojeg istarskog gradića. Kada je riječ o prodaji fotografija Combijevog spomenika, M. misli da ih tršćanski i istarski emigranti ne će moće kupovati zbog lošeg materijalnog stanja te da su silni koparski bogataši to mogli učiniti s lakoćom. M. upućuje adrese visokih vojnih i administrativnih ličnosti, kojima će Luc. dostaviti Fambrijevo pisano djelo.

br. 16 G.M. — T.L. Rim, 9. veljače 1896.

M. ocjenjuje da je velika korist što je Fambri (obzirom na njegovo pisano djelo) Venecijanac, kojemu se ne može pripisati mešetarenja, neuravnoteženost i lična korist.

br. 17 G.M. — T.L. Rim, 16. veljače 1886.

M. smatra da je knjiga o Julijskoj krajini, koju je podijelio visokim vojnim i drugim ličnostima, postigla učinak državnom udaru. Posebno ga zaprepašćuje vrhunsko nepoznavanje problema istočnog kraja Italije u mornarici i u drugim krugovima.

br. 18 G.M. — T.L. Rim, 20. veljače 1886.

br. 19 „ „ Rim, 12. ožujka 1886.

M. navodi da neke novine ne prihvaćaju napise s iredentističkim sadržajem da se ne bi zamjerali Beču i Berlinu. Posebno se tuži

na političare glavnog grada zato što se »prljavština« uvukla u njihove redove. Drži da su zastupnici ignorantni u pogledu poznavanja političke geografije te je mišljenja da treba prihvatiti druga sredstva kada već novinari ne gaje u sebi patriotske osjećaje.

Sv. VII.

- br. 1 Ermanno Nacinovich (Načinović) — T. Luciani
Rijeka, 26. veljače 1879.

N. moli L. da posreduje za njegov rukopis (komedija od četiri čina) koji nije prihvaćen na natječaju u Rimu 1876. niti mu je vraćen, iako je na tome inzistirao preko pisama i talijanskog konzula u Rijeci.

- br. 2 E.N. — T.L. Rijeka, 5. ožujka 1887.

N. očekuje nestrpljivo L. sud o njegovu radu »Rumeni«. Posebno je uvjerenja da je Rumunjsko-Latinski elemenat održao važnu ulogu u Istri, uvjetujući veliki razvoj latinsko-talijanske selekcije pa su se uslijed toga gradovi i naselja mogli zadržati onakvim kakvi danas postoje dok su slavenske horde izgubile svoju snagu, iako su žrtvovale život rumunjskog življa. Nastojat će da jednim napisom potakne pitanje o ostavljanju jednog talijanskog ili rumunjskog učitelja u Sušnjevicu da bi se spasio latinsko rumunjski ostatak u Istri.

- br. 3 E.N. — T.L. Rijeka, 12. siječnja 1889.

N. se javlja u »Pensieru« pod pseudonimom »quel tale« ... i u drugim listovima s tematikom o Istri i Rumunjima. Uputio je u Torino primjerak rukopisa o Vlačiću za nastavak enciklopedije. Odande traži da nastavi upućivati nove radove.

- br. 4 E.N. — T.L. Rijeka, 5. lipnja 1892.

N. upućuje L. na članak u »Fanfulli« u kojem se iznosi novi status grada Rijeke i odbijanje Riječke općine da upute svoje zastupnike u Hrvatski sabor, obzirom da već ima svoje predstavnike u Mađarskom parlamentu.
U prilogu: Dva koncepta Luc. pisama

Sv. VIII.

- br. 1 Cristoforo Negri — T. Luciani Hamburg, 16. kolovoza 1873.

N. podržava Lucianijevu zamisao da se upućuju mladi ljudi u konzulate i poslanstva na Istoku kako bi tamo mogli učiti istoč-

ne jezike. Ističe kako je mala Sardinija imala odličnih tumača, koji su se školovali u Libanonu. On smatra da bi trebalo zadržati taj običaj bilo posredstvom katoličkih misija ili premještanjem azijskog koledža iz Napulja u samu Aziju. Diplomatske i konzularne institucije na Istoku su trenutno u takvom stanju da ne mogu prihvatiti mladiće i osigurati im uspjeh.

Privata: Negri prihvaća da se objavi pismo uz uvjet da njegovom pismu prethodi Lucianijevo, kako bi se bolje shvatila bit njegova odgovora.

br. 2 C.N. — T.L. Hamburg, 2. listopada 1873.

U prilogu: Dva koncepta Luc. pisama od 11. kolovoza 1873. i 20. kolovoza 1873.

Sv. IX.

br. 1 Giambattista Negri — T. Luciani Padova, 26. veljače 1884.

N. ovori o svom učenju na fakultetu i o dolasku novih Istrana na studije u Padovu.

br. 2—4 G.N. — T.L. Padova, 7. kolovoza 1885, 20. travnja 1887,
8. lipnja 1887.

br. 5 G.N. — T.L. Genova, 2. rujna 1893.
U prilogu: Koncepti Luc. pisama od 17. kolovoza i 6. rujna 1893.

Sv. X.

br. 1 Ettore Pais — T. Luciani Sassari, 6. veljače 1884.

P. poznaje jedan od dva natpisa, koji su mu bili upućeni, no, ni jedan ni drugi nisu bili još dostavljeni Muzeju u Puli. P. je pisao Schrammu da pošalje jednu kopiju Mommsenu. Ukoliko se De Franceschi ne bi prihvatio posla, P. će se obratiti Schrammu. Zahvaljuje se srdačno Luc. za veliku pomoć koju je pružio Mommsenu i za sve poslove koje je obavio za talijansku stvar.

br. 2 E.P. — T.L. Sassari, 20. ožujka 1883.

P. se zahvaljuje L. što mu je objasnio jedan natpis iz Rovinja, koji je on pronašao u Tršćanskom muzeju. Zatim ga moli da provjeri da li grčki natpis, koji mu prilaže u pismu, postoji u Rovinju. P. najavljuje svoje putovanje u Berlin gdje će posjetiti Mommsena. Pored sadržaja drugih natpisa, traži od L. da mu prepíše i tekst koji je pronašao pored Augustovog hrama u Puli.

br. 3 E.P. — T.L. Cagliari, 7. studenog 1883.

P. javlja L. da su svi natpisi iz Istre tiskani te da marljivo radi na uređenju muzeja.

br. 4 E.P. — T.L. Berlin, _____

P. smatra da u Augustovom hramu postoji još natpisa koji nisu objavljeni. Zadržao je kartice s istarskim natpisima kako bi mogao izvršiti nužne korekcije za definitivan tisak. U Berlinu će ostati mjesec dana.

br. 5 E.P. — T.L. Rim. 8. kolovoza 1889.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 23. studenog 1883.

Sv. XI.

br. 1 Alessandro Pascolato — T. Luciani Venecija, 12. ožujka 1868.

br. 2 A.P. — T.L. Venecija, 24. veljače 1877.

P. moli L. da pomogne ing. Tondiju koji će voditi brigu o spomeniku za pok. Erminiju Fusinato (?) u Rimu. Vjeruje da bi se Istrani prvi odazvali na poziv talijanske domovine.

Sv. XII.

br. 1 Arturo Pasdera — T. Luciani _____

br. 2 Arturo Pasdera — T. Luciani Ponte di Valtellina,
17. veljače 1882.

br. 3 A.P. — T.L. Ponte, 12. ožujka 1882.

P. je primio Gravisijevu knjigu koju mu je uputio Luciani. Tuži se na materijalne teškoće i nije u stanju da podmiri novčani dug prema Lucianiju.

br. 4—8 A.P. — T.L. (S obale Adde, 21. svibnja 1882,
Ponte, 9. srpnja 1882, Ponte 20. srpnja 1882. i
28. kolovoza 1882. ?, Ponte, 28. rujna 1882).

br. 9 „ „ Ponte, 9. listopada 1882.

P. zanimaju pojedinosti tršćanskih događaja i slučaj s Oberdonom, jer želi o tome stvoriti svoj vlastiti sud.

br. 10 A.P. — T.L. Ponte, 19. prosinca 1882.

P. nudi svoju suradnju za nove novine u čijoj se direkciji nalaze Zenatti i Morpurgo.

br. 11—13 A.P. — T.L. Ponte, 27. prosinca 1882, 23. ožujka,
20. prosinca 1883.

br. 14 „ „ S obale Adde, 31. prosinca 1883.

P. je konačno objavio svoj članak o Muziju i neke druge stvari. Žali što ne može do dobre biblioteke i što se nalazi daleko od književnih zbivanja.

br. 15—19 A.P. — T.L. (Ponte, 13. siječnja, 4. ožujka,
21. ožujka i 15. travnja 1884. Ponte di Sondrio,
30. travnja 1884).

br. 20 „ „ Ponte, 3. listopada 1884.

P. upućuje novčanu pomoć na temelju okružnice koju mu je uputio L. Žali ujedno što u ovoj pokrajini nema Istrana, kojima bi se mogao obratiti za istu svrhu.

br. 21 Arturo Pasdera — T. Luciani (?), prosinca 1884.

br. 22 „ „ „ Ponte Valtellina, 31. prosinca 1884.

P. javlja L. da je uputio nekoliko primjeraka svoga djela Tamaru, Zenattiju, Morpurgu i dr.

br. 23—31 A.P. — T.L. (? siječnja 1885, Ponte, 7. siječnja,
23. siječnja, 10. veljače, 16. veljače, 26. ožujka,
1. travnja, 23. travnja 1885?, svibnja 1885).

br. 32 A.P. — T.L. (?), 10. svibnja 1885.

P. najavljuje 4 svoja rukopisa za tisak, među kojima i studiju o Ostiju (Ostio), pjesniku istarskog rata.

br. 33—43 A.P. — T.L. (? svibnja 1885, 27. svibnja 1885,
29. lipnja 1885, Ponte 5. srpnja i 26. srpnja 1885,
Ponte Valtellina, 25. studenog 1885, 11. prosinca 1885,
18. ožujka 1886. 25. ? ožujka 1886).

br. 44 A.P. — T.L.

28. travnja 1886.

P. izražava svoje čuđenje zbog toga što mu nije publiciran članak o Vlačiću. Veseli ga što je u »Corriere Calabrese« izašao komentar o sjednici, na kojoj su objelodanjene njihove zasluge pred čitavim svijetom. Iznenaduje ga postupak Ministarstva vanjskih poslova, koje je dodijelilo križeve svetog Mauricija i Lazara pojedinim načelnicima iz Tridentske pokrajine. Posebno ga zanima Stankovićevo djelo o istarskim ličnostima, jer bi želio unijeti u jedan svoj rad i istarske humaniste iz XIV i XV st.

br. 45—54 A.P. — T.L.

(? svibnja 1886, 16. svibnja 1886, Ponte di Valtellina, 22. lipnja i 28. srpnja 1886, Ponte, 13. kolovoza 1820. kolovoza 1886, Ponte di Valtellina, 2. listopada 1886, 12. prosinca 1886, Ponte di Valtellina 17. lipnja i 16. prosinca 1887).

br. 55 Maria Torelli i Arturo Pasdera — T. Luciani

Ponte, 10. siječnja 1888.

br. 56—59 A. Pasdera — T.L.

2. srpnja, 2. rujna, 20. prosinca 1888.
i Bari, 11. srpnja 1892.

U prilogu: Koncepti Luc. pisama 10, 24. i 28. veljače 1882, 1, 2. i 30. kolovoza 1882. kao i 23. rujna, 22. prosinca 1882, te 22. prosinca 1883.

Sv. XIII.

br. 1 Luigi Pigorini — T. Luciani Parma, 31. siječnja 1875.
Pigorini javlja da će uputiti Luc. prvi svezak »Bullettina di Paletnologia« i moli da mu pronađe nove članove radi materijalnog podupiranja tog naslova.

br. 2 L.P. — T.L.

Parma, 9. veljače 1885.

br. 3 „ „

Parma, 1. svibnja 1875.

P. je premješten u Glavnu direkciju muzeja u Rimu i moli L. da ga stalno obavještava o svom radu, kako bi mu mogao biti od koristi.

br. 4 L.P. — T.L.

Rim, 1. kolovoza 1875.

P. je predložio L. za inspektora spomenika i iskapanja te ga veseli što se prihvatio te dužnosti. L. je dužan da obuhvati arheologiju od najstarijih vremena do rimskog carstva na području

Mletačke pokrajine. Portogruaro treba prepustiti Bertoliniju, a svi nužni troškovi, koji budu nastali u njegovom inspektorskom poslu, bit će podmireni.

br. 5 L.P. — T.L. Genova, 18. kolovoza 1875.

br. 6 „ „ Rim, 11. rujna 1875.

P. računa s L. kao istinskim prijateljem u znak svoje zahvalnosti za sve usluge, koje je za njega učinio. Trenutno ne može reći ništa o njegovom izvještaju, jer se Fiorelli i ministar nalaze na Siciliji.

br. 7 L.P. — T.L. Rim, 20. rujna, 1875.

L. treba podnijeti izvještaj Mianijevoj zbirci ministru. Pigorini će uzeti u obzir kandidate koje je Luc. predložio.

br. 8—10 L.P. — T.L. (Rim, 2. listopada 1875, 30. listopada 1875, 12. studenog 1875).

br. 11 L.P. — T.L. Rim, 19. studenoga 1875.

Ministar moli venecijansku općinu da mu prepusti duplikate predmeta koji propadaju u potkrovlju Muzeja Correr za rimski Nacionalni muzej. Uskoro će Pigorini objaviti vijest o predmetu nađenom u Istri i traži Luc. pomoć radi kompletiranja njegove bibliografije.

br. 12 L.P. — T.L. Rim, 22. listopada 1875.

br. 13 „ „ Rim, 29. siječnja 1876.

Lucianijevi prijedlozi o novim iskapanjima nisu još razmatrani. Pigorini radi dugo vremena na jednoj vrijednoj, otkupljenoj američkoj kolekciji.

br. 14 L.P. — T.L. 27. veljače 1876.

P. javlja L. da će ipak primiti i djelomično afričku kolekciju za Muzej. Posebno ga raduje djelo »Notizie storiche di Montona«.

br. 15 L.P. — T.L. Rim, 19. kolovoza 1876.

P. javlja da putuje u Trst i Goricu. U Trstu će potražiti Kunza. Upućuje također Strobelu bilješku i Kunzev nacrt, Lucianijevo

pismo i crtež bodeža. Strobel će se pobrinuti za publikaciju tog predmeta.

br. 16—18 L.P. — T.L. (21. kolovoza 1876, Rim, 16. prosinca 1876, Firenca 13. ožujka 1879).

br. 19 L.P. — T.L. Rim, 4. kolovoza 1879.

Pigorini se zahvaljuje Lucianiju za istraživanja, koje je za njega vršio u vezi s bodežima i za njegov rad o Labinu koji je podijelio historičarima. Moli nove primjerke tog djela za pojedine biblioteke.

br. 20—22 L.P. — T.L. Rim, 6. prosinca 1880, 7. siječnja 1881. i 20. listopada 1881.

br. 23 „ „ Rim, 23. lipnja 1882.

P. izražava L. zahvalnost za predani rad u »Bulletinu di Paletnologia«, osobito za one podatke koje uspijeva dobiti iz područja Istre.

br. 24 L.P. — T.L. Rim, 27. prosinca 1883.
P. je pripremio kratki napis »Istarska paletnologija« za »Buletтино«. U stvari, P. je preradio članak iz časopisa »L'Istria« i dodao riječi koje je uputio Amoroso Lucianiju o Muzeu koji misle onovati. On se posebno zanima za istarske paletnologe i preporuča im da nabave djelo o hallstadskoj nekropoli koja ima sličnosti s istarskim grobljima.

br. 25 L.P. — T.L. Rim, 27. siječnja 1884.

P. daje najvišu ocjenu crtežima brončanih predmeta, **pronađenih** u Bermu. Veseli ga oduševljenje kojim rade istarski paleotnolozi i uvjeren je da se pred njima otvorio »rudnik« novih stvari.

br. 26 L.P. — T.L. Rim, 1. travnja 1884.

P. moli L. da zatraži od Amorosa napis o pronalascima na istarskim nekropolama, koje bi dobro došle Rimskom muzeju iz više razloga.

br. 27 L.P. — T.L. Rim, 2. svibnja 1884.

br. 28 „ „ Rim, 21. siječnja 1885.

P. je prvi potakao Orsija da se prihvati istraživanja istarskih starina pa će uskoro izaći poneki njegov rad u Buletтину. O preu-

strojstvu personala u muzejima ne može biti govora dok parlament ne izglasa već pripremljeni zakon.

br. 29 L.P. — T.L. Rim, 6. siječnja 1886.

br. 30 L.P. — T.L. Rim, 26. ožujka 1886.

P. se čudi što se u Battaglinijevim otkrićima u Torcellu i S. Andrianu moglo govoriti kao o prahistorijskim ostacima. P. će zatražiti u Ministarstvu jednu kompetentnu komisiju da izbriše svaku sumnju. Moli L. da mu uputi sve novine koje pišu o toj činjenici.

br. 31—32 L.P. — T.L. Rim, 2. travnja 1886, 25. travnja 1886.

br. 33 L.P. — T.L. Rim, 16. veljače 1887.
Pigorini podsjeća da je Dè Stefani došao do novih otkrića, koje su analogne onima u Poljskoj. P. moli još jednom L. da mu nabavi napis o iskopinama, izvršenim na nekropolama u Istri.

U prilogu: a) Koncepti Lucianijevih pisama: 10. siječnja, 5. veljače- 29. travnja, 3. svibnja, 24. srpnja, 7. kolovoza, 16. rujna, 24. rujna, 30. rujna, 12. listopada, 16. studenog, 6. prosinca i 31. prosinca 1875. god.

20. veljače, 12. ožujka, 24. ožujka, 2. kolovoza i 22. kolovoza 1876. god.

19. ožujka, 29. srpnja, 27. rujna 1879. i 2 lista bez datuma.

23. prosinca 1880, 31. svibnja 1882. i 11. siječnja, 6. travnja 1884. god.

b) Okružnica upućena Lucianiju iz Rima 9. svibnja 1876, u kojoj Pigorini moli podatke za svoj rad »Grobovi iz kamenog doba«.
c) Posjetnice L. Pigorinija, Johna Evansa, predsjednika Numizmatičnog društva iz Londana, Pompea Castelfranca, kraljevskog inspektora za iskapanja i Ernesta Chautrea, attaché au Muséum d'histoire naturelle de Lyon.

Sv. XIV.

br. 1 Giampaolo Polesini — T. Luciani Pazin, 23. prosinca 1856. (?)

P. javlja L. da su ga Modonizza, Vidulić i drugi potakli da hitno oputuje u Beč. U Rovinju je odlučeno da on pođe u Beč s podešatom Flegom radi rješavanja problema, koje su istakli u molbi Caru. P. želi prvenstveno upoznati sva mjesta u Istri, posjetiti će Kandlera i obnovit će razgovor o pisanju jednog povijesnog djela.

br. 2 G.P. — T.L. listopad, 1856.

P. daje na znanje L. da je odlučeno da se i Matteo Rismondo priključi delegaciji koja će posjetiti Cara u Trstu.

br. 3 G.P. — T.L. Poreč, 26. studenog 1856.

P. iznosi L. glavne činjenice, koje su prethodile prijemu kod cara i njegove supruge u Miljama, kao i djelomičan uspjeh koji je na tom sastanku postignut.

br. 4 G.P. — T.L. Poreč, 18. ožujka 1868.

br. 5 „ „ Poreč, 24. listopada 1868.

Polesini žali što ne može sačekati L., jer mora otputovati u Beč na poziv ministra poljoprivrede, kao predstavnik Poljoprivrednog društva iz Poreča.

br. 6 G.P. — T.L. Poreč, 28. studenog 1872.

P. je poslao L. rimskog ili kršćanskog natpisa pronađenog kod Nove Vasi. Ujedno mu javlja da je pokupljeno niz ostataka drugih predmeta. Zatim podvlači u pismu da se rad u Porečkom saboru normalno odvija, naziva Slavene volovima s velikim rogovima, Talijane u Istri ovčicama, čiju hranu valja čuvati od krupne stoke. Ukoliko ta stoka glasno bleje, gazde-pastiri ih upućuju u klaonicu. Ovi su klali i tada kada su zimovali na milanskom sajmištu. Milanski volovi su imali bika iza leđa za zaštitu, dok ga istarski Talijani nemaju.

br. 7 G.P. — T.L. 19. prosinca 1872.

P. je uputio L. kopije latinskih natpisa s fragmenata kamene ploče. P. navodi da je Mommsen izradio sumnju u pogledu ispravnosti prepisivanja teksta. Kopija tih tekstova upućena je Kandleru. P. piše da se u Poreču pojavio jedan hebrejski trgovac koji je otkupio neke brončane predmete, medalje i dr.

br. 8 G.P. — T.L. Poreč, 23. prosinca 1873.

P. izvješćuje L. da je na neslužbenom sastanku većine zastupnika delegiran Amoroso za otkup Kandlerovih rukopisa i da je odlučeno da se objave radovi, koje je autor dovršio. P. je prihvatio prijedlog da bude zastupnik u Beču, najviše zbog Dobrile, koji bi trebao da tamo dokazuje kako su Istrani Hrvati. Tamo će

imati dovoljno vremena da istražuje arhivske građe i bit će na usluzi Lucianiju.

br. 9 G.P. — T.L. Poreč, 8. srpnja 1878.

U prilogu: Koncepti Lucianijevih pisama od 29. prosinca 1872. i od 5. rujna 1873.

Sv. XV.

br. 1 Eugenio Popovich (Popović) — T. Luciani
Bologna, 7. prosinca 1865.

P. je ostao duže vremena u Trstu. Posebno skreće pažnju L. na članak u »Corriere dell'Emilia« što ga je napisao Enea Bignami, u kojemu se govori o korisnosti prepuštanja Trsta i Istre Austriji. P. je na to reagirao jednim člankom koji je objavljen u »Gazzetti della Romagna«.

br. 2 Eugenio Popović-Moscarda Rim, 4. prosinca 1873.

Popović, kao talijanski državljanin i neprijatelj Austrije, ne može prihvatiti prijedlog o svom premještanju u Rovinj jer bi ga policija protjerala u najkraće vrijeme. U slučaju da Moscardi, kao oficiru, bude što potrebno u ministarstvu, P. će rado pružiti svoju podršku. Prihvatit će premještanje ukoliko se od njega bude tražilo da preseli u Veneciju ili u neko drugo mjesto u blizini granice.

U prilogu: Posjetnice Eugenija Popovića i zastupnika Ettorea Ferrarija.

Sv. XVI.

br. 1 T. Luciani — Rezza Ercole Iz kuće, 26. siječnja 1866.

L. smatra da bi djelo »Memoria postuma del Dott. Nobile« trebalo dospjeti u ruke svih Tršćana, Istrana i prijatelja Trsta širom kraljevine.

Na kraju istoga pisma Rezzin odgovor, u kojemu javlja da će se javiti u Trstu i zatražiti više primjeraka toga naslova za prijatelje.

br. 2 Rezza Ercole — T. Luciani Firenca, 30. siječnja 1866.

br. 3 „ „ „ Firenca, 23. veljače 1866.

R. javlja L. o pošiljkama koje su uputili Scarpa i Costantini. Ujedno moli da mu Luc. da neka objašnjenja koje je on istakao u »pro memoriji«.

br. 4—5 R. E. — T.L. (16. travnja 1866, 22. travnja 1866).

br. 6 R.E. — T.L. Ravenna, 25. svibnja 1866.

R. izvještava u pismu L. što bi se sve moralo poduzeti u slučaju okupacije onih oblasti, koje pripadaju Italiji. Razgovor je vodio sa prijateljima koje označava šiframa. On ističe kako bi se vodile smišljene diverzantske operacije u austrijskoj pozadini. R. spominje u pismu i koncentraciju vojske oko Ljubljane. Na kraju traži od Luc. da mu uputstva, koje mu je predao, budu vraćena.

br. 7 R.E. — T.L. T. 23. svibnja 1866.

R. je ispunio 4 stranice pisma službenim obavijestima o pokretima austrijskih trupa, o transportiranju oružja, o mobilizaciji ljudstva, o postavljanju telegrafskih veza o raspuštanju općinske skupštine u Kopru o zatvaranju sumnjivih lica iz Verone i Vicenze. Rezzi je naređeno da prati nekog trgovačkog kapetana, bivšeg garibaldinca, koji se uputio u Genovu s lažnim pasošem i druga sumnjiva lica.

br. 8 R.E. — T.L. Bologna, 25. svibnja 1866.

br. 9 „ „ Ravenna, 1. lipnja 1866.

R. javlja L. da je vodio razgovor sa prefektom i nekim Cameranim, u pogledu jednog važnog zadatka, koji je trebao obaviti jedan pomorac prigodom jednog putovanja.

br. 10 Rezza E. — T. Luciani Bologna, 1. lipnja 1866.

Prefekt i Camerani obećali su Rezzi da će s njime surađivati i da će pronaći i druge prijatelje kako bi uspješno izveli zamišljenu akciju. R. će usmeno izvjestiti Luc. o svemu. Zajednički će posjetiti Costantinija i Popovića.

br. 11 R.E. — T.L. Bergamo, 26 lipnja 1866.

R. je dodjeljen 9. regimentu talijanskih dobrovoljaca pod komandom Garibaldija. U pismu govori o kretanju pojedinih vojnih jedinica.

br. 12 R.E. — T.L. Lodrone, 14. srpnja 1866.

R. govori o negativnosti vojske i o sporom napredovanju, koje je uslijedilo zbog toga što se neprijatelj povukao.

br. 13 R.E. — T.L. Storo, 16. srpnja 1866.

R. piše L. o jednom austrijskom napadu, koji je bio usmjeren na talijanski glavni štab, gdje su se našli, odjednom, i general Garibaldi, Fabrizi i drugi oficiri.

br. 14 R.E. — T.L. Condino (?) 31. srpnja 1866.

R. izražava najveću sumnju o ishodu rata za Italiju. Ogorčen je protiv talijanske vlade zbog načina vođenja rata. R. kaže da je najveći apsurd zauzimati utvrde i vršiti napad na otok Vis. To si ne bi dozvolio ni austrijski kaplar. R. hvali Austrijance, koji su dokazali u Tirolu kako treba voditi rat.

br. 15 R.E. — T.L. Bergamo, 7. listopada 1866.

R. saznaje o Lucianijevom premještanju iz Firence u Veneciju te ga moli da ga preporuči svojim prijateljima radi namještenja.

br. 16—17 R.E. — T.L. (Brescia, 15. listopada 1886,
Firenca 27. veljače 1876).

br. 18 R.E. — T.L. Firenca, 15. travnja 1868.

R. je izvršio zadatke koje mu je L. postavio. U pismu spominje Tedeschija, Scarpu, adv. Griziottija, Simonettija i Dodu.

Sv. XVII.

br. 1 Richter Clemente — T. Luciani Venecija, 21. studenog 1857.

Richter će radije govoriti o pulskim događajima Lucianiju usmeno. U Videmu je sreo prof. Mommsena koji je pronašao vrijedne rukopise i nove ploče s natpisima. R. je tragao u Veneciji za rukopisima — vlasništvom Besenghija, koje čuva ljubomorno jedna žena, a odnose se na Istru. U tome pomaže Cipriani.

br. 2 Richter Clemente — T. Luciani Pula, 12. veljače 1858.

br. 3 R.C. — T.L. Pula, 16. veljače 1858.

Richter toplo preporuča Luc. da Kandler bude pažljiv sa starinama.

br. 4 R.C. — T.L. Pula, 22. ožujka 1858.

Richter smatra da se novi autor biografije (o Besenghiju) poslužio njegovim podacima odnosno njegovom biografijom. Njegov rad su pročitali svojevremeno prof. Petronio i Dr Cumano.

br. 5 R.C. — T.L. Pula, 29. srpnja 1858.

br. 6 C.R. — T.L. Pula, 12. kolovoza 1858.

R. se protivi da bilo tko otkrije spomenik — poprsje Carrari. Kada je već ležao godinama u sanducima, on smatra da bi taj čin dostojno i prikladno obavio Kandler koji bi na to pristao. R. napominje da su se vršila iskapanja između Dvojnih i Herkulovih vrata i da su pronađene ploče s natpisima. Taj materijal je zapostavljen ili se uništava. R. smatra da su stranci-konzervatori nesposobni kao stručnjaci.

Sv. XVIII.

br. 1 Rizzi Melchiore — T. Luciani Castelfranco-Veneto,
20. siječnja 1879.

Rizzi opisuje situaciju u Arheološkom odboru u Castelfrancu nakon Lucianijeva odlaska. R. moli da mu L. procijeni vrijednost srebrnih venecijanskih medalja duždeva iz XVI, XVII i XVIII st.

br. 2—3, R.M. — T.L. (Castelfranco, 8. travnja 1880,
Castelfranco, 16. listopada 1880).

br. 4 R.M. — T.L. Castelfranco, 12. prosinca 1880.

U prilogu: Koncept Luc. pisma od 7. travnja, 1880.

Sv. XIX.

br. 1 Antonio Scampicchio-junior — T. Luciani Labin, 24. travnja 1861.

S. javlja L. o koncentraciji austrijskih trupa na moru, u planini i u središtu Istre. Upućuje mu traženu literaturu i najavljuje mu nove pošiljke. S. iznosi u pismu niz podataka o poznatim istarskim, talijanskim ličnostima i djelima.

br. 2 A. Scampicchio - junior — T. Luciani Labin, 29. rujna 1866.

S. govori o iznenadnoj smrti svoga oca te je uvjeren da su njegovu smrt prouzrokovali neki prijatelji, koji su ga izdali. Situacija se u Labinu iz osnove promijenila zbog jednog plaćenika. S. se povukao iz javnog života zbog zdravlja, brojne obitelji i onih koji nastoje da ga unište.

br. 3 A.S.j. — T.L. Labin, 2. rujna 1866.

S. moli L. da javi o sudbini onih njihovih mještana koji se nalaze u Italiji, jer se o njima dugo vremena ne zna ništa.

br. 4 A.S.j. — T.L. Labin, 13. listopada 1866.

S. se tuži L. o otporu koji mu pružaju i stranci i domaći, u kojima je vidio svoje nasljednike. Vjeruje da bi trebalo zapisati sve detalje iz labinskog života te burne godine radi opravdanja njegova držanja kao podeštata i da se slično ne bi dogodilo u budućnosti.

br. 5 A.S.j. — T.L. Labin, 18. studenog 1868.

Kandler se javio Scampicchiju s opisom šljema koji potječe iz liburnijskog doba, prije rimske okupacije ovog kraja. Taj predmet predstavlja dragocjenost ne samo za Istru već i za čitavu Liburniju.

br. 6 A.S.j. — T.L. 1869.

br. 7 A.S. j. — T. Luciani Cres, 12. rujna 1879.

S. podnosi L. izvještaj o skupu talijanskih predstavnika iz Istre i otoka Cresa, održanog u Labinu. S. javlja L. da mu je uputio niz prahistorijskih predmeta iz Lošinja (Cigale), iz Cresa (Vrana), Berma i Pule.

br. 8 A.S.j. — T.L. Labin, travnja 1881 (?)

br. 9 „ „ Labin, 19. prosinca 1881.

U prilogu: a) Koncept Luc. pisma od 3. svibnja, 1881.

b) Scampicchijov nacrt pronađenog natpisa s označenim dimenzijama.

Sv. XX.

br.1—2 Giacomo Scampicchio — T. Luciani Cremona, 12. studenog 1864.
Cagliari, 7. rujna 1864.,

br. 3 „ „ Casalmaggiore,
2. prosinca 1865.

Schampicchio je primio vanredni novčani dodatak koji mu je uputio Luciani. Pisao je svom ocu da mu poštu upućuje direktno bez bojazni od kompromitiranja.

br. 4 Giacomo Scampicchio — T. Luciani Cremona, 6. siječnja 1886.

S. traži da ga se uputi na školovanje nakon njegova služenja vojnog roka. O tome je S. govorio i sa Galom.

br. 5 G.S. — T.L. Cremona, 19. veljače 1866.

br. 6 G.S. — T.L. Cremona, 17. ožujka 1866.

S. saznaje za mobilizaciju ljudstva starijih godišta, pa moli Luc. da mu o tome javi nešto konkretnije. U nastavku svog pismo S. upućuje i pisanu poruku ocu, u kojoj govori o sretnom ishodu budućeg rata.

br. 7 G.S. — T.L. Casalmaggiore, 6. svibnja 1866.

br. 8 G.S. — T.L. Casalmaggiore, 16. svibanj 1866.

S. javlja da se pojavio veliki broj emigranata iz Veneta koji se žele pridružiti Garibaldiju. U nastavku pisma S. dodaje i kraću poruku za svog oca.

br. 9 G.S. — T.L. Cremona, 28. svibnja 1866.

S. moli da mu se uputi vanredni mjesečni dodatak i javlja o nalogu za pokret vojske u drugo mjesto.

br. 10 G.S. — T.L. Cremona, 10. lipnja 1866.

br. 11 „ „ Cremona, 13. srpnja 1866.

Sv. XXI.

br. 1—3 Sebastiano Scaramuzza — T. Luciani
Moncalieri (kod Torina), 14. veljače,
16. studenog 1864. i
Vicenza, 21. veljače 1867.

Sv. XXII.

br. 1—4 Eugenio Solforini — T. Luciani
Torino, 25. veljače 1863, _____,
16. studenog 1867, Firenca, 29. srpnja 1868.
i 10. veljače 1871.

Sv. XXIII.

- br. 1—8 Federico Spongia — T. Luciani   Rovinj, 12. srpnja 1861,
7. i 22. studenog 1861.
Rovinj, 5. prosinca 1861, 23. siječnja 1862,
3. travnja 1862, 6. kolovoza 1862.
i 10. lipnja 1893.

U prilogu: a) jedno Lucianijevo pismo od 21. rujna 1861.
b) jedno službeno pismo od strane Uprave Školskog vrtića iz Rovinja.

Sv. XXIV.

- br. 1 Pietro Stanković (Stancovich) — T. Luciani.
Barban, 17. listopada 1849.

S. smatra da ima mnogo uglednih Istrana, među kojima i »il Celtico Letterato«. Iako mu Luciani daje posebno priznanje za njegov rad, on lično misli da je učinio malo za domovinu. Žali što zbog veoma lošeg vida nije u stanju da sredi veliki broj rukopisa, od kojih jedan dio je dovršen a drugi nije. Posebno spominje plagijatore koji koriste podatke iz tuđih djela a da se pri tome ne udostoje niti spomenuti ime autora. Zbog toga je S. odlučio da prije svoje smrti, ostavivši popis naslova, spali ta svoja djela. Tom popisu pridodao je i oporuku.

U nastavku svog pisma S. upućuje L. nekoliko historijskih podataka o pojedinim istarskim mjestima iz XIV, XV i XVI st.

Sv. XXV.

- br. 7 Giuseppe de Susanni — T. Luciani
17. siječnja 1857, Labin, 1. lipnja 1868,
Kršan, 7. prosinca 1868, Labin, 10. si-
ječnja 1877, Kršan 17. srpnja 1877. La-
bin, 5. rujna 1879. i 29. prosinca 1879.

U prilogu: Koncepti L. pisama od 2. listopada 1879. i od 1. srpnja 1880.